

9741

Bibl. Jag.

III

cała chorągiew moskwy o cztery mile od Łukowicz; na co ponowu potrzeba—
Król Jego-Mość do Warszawy ze Janiska przyjechał—

- 19 Przyjta ponowa ze ta szlachta litewska co to pan Horski Wojewódzic Mściwowski zaciągnął i sprzedał moskwie, otkorzył ten podjaru i inszych podobito inszych potrzebno—
- 20 Inna ponowa ze w Piessach to się stało i żaden z tego podjaru nie-
zginął, szlachta zabrano xoto wotkowyska i niematu nabito—
- 22 Przyjta wiadomości ze Król Jego-Mość we wtorek zwiastowny przyje-
chał a we czwartek miał być w Niepolesie—
- 23 Przyjta wiadomości ze ma być w Warszawie Consilium belicum 25 praesentis—
- 25 Odebratem wiadomości z Warszawy ze Król Jego-Mość przyjechał prywatnie do
Warszawy po potudniu dnia 18 praesentis, ze konwocacja odłożona do
dnia 15 Junii—
- 26 Pan Hetman przez Węgrów jechał do Warszawy ad consilium belicum—
- 27 List od pana Hetmana z Soboru oddany— odebratem także od pana Starosty
Zmudzkiego listu dnia 20. praesentis z Mińska w którym oznajmuje ze mo-
skiewscy kommissarze niedexlarowali przystąpić do kommissyj az xozacy po-
stowie cum plenaria auctoritate przysposzereni do kommissyj zostana, et
cum voce activa—
- 29 Przyjechał do Warszawy— Consilium belicum w niematej gromadzie /Panów
senatorów—
- 30 W Warszawie Apostolicus został Kardynałem któremu publice w koście-
le św. Jęzeka Król Jego-Mość wstąpił na głowę ~~z~~ kiret. Jamie się ubrał
po Kardynalsku i jechał publice z Królewstwem na patau—
- 31 Sesiya Panów senatorów u Ojców Karmelitów odprawowała się—

J u n i u s. 168.

- 1 Wyjechał z Warszawy—
- 5 Odebratem listy od Pana Starosty Zmudzkiego, Referendarza Litewskiego,
i od pana Bródzkiego z Mińska de data 30 maj; oznajmują ze jesure ze
kommissija niezasta, bo moskiewscy kommissarze żadną miarą wyje uspo-
mionej pretensij tyższej się xozaków odstąpi niechca—
- 6 Pan Chory Mściwowski poset od wojska litewskiego powracał od Króla Je-
go-Mości pod Turaj do tego wojska—
- 14 Przyjechał do Warszawy i stanął w patau pani Kozanowskiej— Za-
osta się konwocacja i odłożona ja do wrody—
- 20 Sesiya Panów senatorów i Panów Postoi Litewskich z której postali do
negomorii siedzą Arcybiskupa prosząc o audyencja i pozwolit na jutro—
- 21 Byli panowie Litewscy rano o siódmej u negomorii siedzą Arcybiskupa, potem
na sesyj w patau—
- 22 Król Jego-Mość pozwolit postoi z senatem bez siebie traktować sesyj /na której bytem/
- 24 Była sesija Litewska Panu Administratorem w skarbowych sprawach—
- 25 Była sesija— Przed potudniem namiętności i niektóre rzeczy do jutra odo-
waliśmy— pod Monimem podjaru nasz moskiewski zniost—
- 26 Rano o trzeciej bytem u Królowej Jej-Mości na audyencij po trzeciej ra-
siadł Król Jego-Mość i podpisałismy ratiificationem pactorum ze orwedami,
trzy instrumenta dla Cesarza Jego-Mości i dla Karłowy i Szwedów de modo consiliorum

skonyczył się mających; conclusum postać na sejmiku projekt konuyprowany
przez kancelarię Jego Królewskiej-Mości i senatu będącego przy boku
Jego Królewskiej-Mości in via praeparationis, Arjanie też szeptali
do stanów o prerogativa exercitii constitutionis o ich napisanej wieby collegia circa
religionem mieć mogli - non admissum bo przeciwko prawu nikt nie-
chciał mówić ani było ex ulla ratione wolno co stanowić - Konkludowaliśmy
te konwokacja o godzinie czwartej z potwierdzeniem -

27. Kornelię zostawiliśmy w klasztorze mniszek Francuzek, która Królowa
Tej-Mości wiesta na zwije rze. -

29. Wyjechaniem z Warszawy. -

Juliusz. 171.

1. Wojsko nasze przeprowało się za Niemnem pod Mirowskiem. -

3. Przyjta wiadomości że podjazd pana Wojewody Ruskiego zniósł oświeć Mo-
skwy pod Monimem a którzy się byli tam pozapierali dobyte ich i
w pierń wycięto jeńców ośmynasta tylko iżwierem do Króla Jego-Mości prowadzono.

5. Z Warszawy jadąc był u mnie Pan Miernyński, ten retulit że wsterek
przybiegło: o osmej z rana w piątek pierwej zjadł Jerzy Piexarski kapelan,
potem czeladnik Pana Wojewody Ruskiego, potem w kilka godzin przyjechał pan Ku-
raszewski Chorąży i drudzy j: którzy z tej potrzeby niedawno przybyli: / wali znać że
28 Junii w poniedziałek w wigilię świętego Piotra i Pawła wojsko nasze do zro-
tu zniósł Chowańskiego, który tyran z hardości leżeć wiać sobie wojsko
nasze, wypręstony z pod okopów Łachowickich stanął do bitwy pod Potonką-
Garnie Bóg pobłogosławił pana Hetmanowi Wielkiemu Litewskiemu i pana
Wojewodzie Ruskemu że w dnie-godinnym i kwadransowym przesiekę czasie
wojsko nasze j: lubo potężnie i mocno nastąpił nieprzyjacieli: najprwio ro-
zerwawszy piechotę której na ośm tysięcy było wycięto, potem całą ka-
walerją zniósł; zyna Chowańskiego, Zmijowego i Sieretę ~~zpoza~~ wdrze Pot-
iżwierem wzięto, sam Chowański ledwie w kilka set koni uciekł zostawiając
w okopach dla wojska naszego tak co do iżwierci jaxo też w rozmaitych do-
statkach niezmierną zdobycz a za Chowańskim postano dwa półki zaraz
z potrzeby na Borysowl bo tam się on udał; armaty piętnadzieśc iśiat
i inszej mniejszej amunicji w różnym gatunku nasi pobrali, wierzniów
sita naszych Polaków eliberowano - Przyjechawny Eljaszewicz to wysłtło re-
tulit bo do Borków przybył z tej potrzeby kapitan jemu oznajmił, do-
dając tylko że Pan Hetman był in periculo gdyż pod nim ubito konia, któ-
rego powatował Łasz Szwed pozostaty w naszym wojsku po traktatach dać
mu swego konia a sam w tej utarczce poległ - Wojsko ~~nasze~~ nasze na
zajutrz uchoże po otrzymanem rozkazie porzuciło Borysowl - Ma-
które dobrodziejstwo Boskie chwala wieczna będzie. -

7. Odcano mnie kopia lista do Króla Jego-Mości pisanego przez Pana
Wojewodę Ruskiego z pod Myory 28 Junii gdy się ta potrzeba orędownie skon-
czyła, bo Pan Wojewoda Ruski gonit z pod Potonki aż do Myory morawę,
mił dnie miernych. -

9. Postatem Eljaszewicza z rzeczami dla Kornelii do klasztoru -

11. Przyjta wiadomości że wojsko litewskiemu rozdano kwatery na tydzień
między Mińskiem a Borysowem -

12. Eljaszewicz przyjechał z Warszawy ośiat listy różne i o Pana Poikanderze

który mnie przysłał kopiją listu w którym możo djarjusz o rozprawie
z moskwa przed wiktoria i po wiktoryj z Chowańskim dnia 2 paesentis.

13 Przysła wiadomości że moskwa z kozakami wpałtury Pińsk wycofali -

16 Przysła wiadomości przez pana Potubińskiego który do Króla Jęge - Mości je-
chał od pokaleczonych w potrzebie z Chowańskim że wojsko nasze niedługo się
bawieże w okolicy Mińska porzuci za Berezynę w głąb Rusi a panowie Kom-
missarze zostali bez traktatów. -

18 Panowie Kommissarze nasi dali znać że wojsko nasze szłego pra-
sentis wyszło z Mińska pod Boryzów a Moskiewscy Kommissarze ucie-
kli z pod Boryzowa. - Powietrze pokazało się w Warszawie, dnia 17
paesentis Jeruzła nagle umarł. -

20 Król Jegemwii z Najjasniejszą matronką wyjechał z Warszawy. -

21 Pan kanclerz donosi mi z Warszawy że przy nim wyjechał Król Jęgo-
Mości do Falent z tamtąd do Kazimierza a z tamtąd prosto do domu. -

28 Popalili tu wszędzie w onoluy moskale a przyjeżdżający do Potubowa prócz
tej chaty gdzie nocowatem albo nadzo gdzie, nie niepozostali. -

29 Rano przyjechałem do Adrijanek i stanąłem u pana Bobrownickiego
w Świrnie bo te Adrijanki w których mieszkalem z taszi pana Wojewody Wi-
lenskiego całe do sursta moskwa spalita się i kota nieostali. -

Augustus. 176

1 Na masy świętej w Borkach gdzie kościół i miasteczko do sursta wy-
palili moskale z Chowańskim tym tyranem bezbożnym bo i ciałem
nawet w sklepie leżać nie dali. -

10 Doniesiono z oboru że z Stawien z wojskiem Pan Hetman ru-
sył się pod Słotwó dnia 28 Junii który miał się zwać we spot
z Mohylowem mając nadzieję że mu się uda. -

20 Nocowatem w JERICZNY wypalonej do sursta. -

21 Pokarm we wsi o mile za Stonimem ze wojskiem wygoztał i na Po-
tonie jechałem, pod strzą była d. 28 Junii naszych z Chowańskim bitwa i
cały ogłędatem całe miasto, znaki były wielkiego zwycięstwa, bo lubo trzy-
dzieście kopców dwojch uwymano trupa, pełne go jednak wojsknie pola i
drogi były - nocowatem w Starejmyry gdzie spalono było. -

22 Stotowicze bardzo spalone, gdzie jednak łeżet cały; z tu przyjechałem
do Ponki-Rudominowskiej i tu aż ku Wolnie trup leży miejscami-
jąk przez Młis wioziatem się tam z panem Zalewskim który był tam
moskwa przyprowadził i z panem Wojewodą którym się zdał w Nowo-
gródka; wypuszczono go w przodę ale z pewnych przyczyn znów wzięto.

23 Przyjechałem do wsi Litewskiej pana Probaszewska i tu jadąc chci-
e radko widzi trupy moskiewskie aż ku Rabczewiczom. -

24 Przyjechałem do Dubu - Kraj wszędzie oprócz ~~już~~ Jowica od
Zasiela aż do tąd spustorzony. -

25 ~~we~~ Do Lumsyńskiego przyjechałem; we wsi Szerbiericzach i tu
wszędzie ~~st~~ wita spustorzenia. -

26 Byłem w Jolowatku Lumsyńskim; wiadomości była lubo niepewna
że nasi za Dnieprem wojsko moskiewskie znieśli. -

September. 179

5. 10. Młinsku tamże zjechał się z panem Krajowym Koronnym, z panem Starostą Sulstycińskim, z panem Starostą Kaniowskim Gzanińskim i retulerunt z obozu jadąc fakturywe różne nowiny. —
6. W Giedzie niewczesne stanowisko bardzo to tu srobie spustoszenia wpędzi-
28. Uroził mi się syn pod planetą maza w znaku lwa w pół do drugiej po północy z poniedziałku na wtorek. —
29. Trwoży od moskwy i kozaków ale mieli się na odsiecz Boreściowi od polesia; która nowina przyniósł dragan Pana Podkomorzego Koronnego który z tym wręgielnie jechał żeby ostrzegł pania Podlasza, pewniej jećnaż o tym niebyło wiadomości. —

October. 181

5. Ochrustem syna Wacław imię dawany. —
6. Przyszła wiadomość pewna z Krępa Lubelskiego o wielkiej wiktoryi wojska naszego nad Tatarami pod Szrometem, nad moskwa i kozakami gdzie wielu poginęło, pisano o tem i dawniej. —
8. Ksiądz Biskup Wileński ponarmit się w Borkach jadąc do Litwy — poźno oddano mi list od Pana Hetmana z dnia 17 Septembris z obozu pod Mohylowem pisanym, którego tej dnia Dothoruki ruszył się na odsiecz Mohilowi z pod Smoleńska — pisze Pan Borecki że trzeciego Octobra moskale wybiegłszy z Boreścia znieśli piechotę pana Gocetkiego zostającą we wsi bez Rotmistrzów nieostróżnie chorągwie, bębny i dardły odebrali. —
10. Z wojska Litewskiego przyszła wiadomość przez synowca W Wojewody Ruśkiego przybyłego z obozu do Tyrocina że Dothoruniego w ośmnaście tysięcy znieśli dnia ósmego Octobra. —
13. Nocowatem we wsi Krupynie na nolegu Draguni uciągnili w gospodzie katas. —
16. Bytem w Grodnie gdzie stał pan Marszałek Grodzieński będący Regimentarem ludzi którzy ad expugnacionem Grodna zostawali, jechaliśmy doń blisko zamku jednak moskale in placido zostając niestrzelali. —
17. W Dubnie — list przyszedł z Grodna oznajmujący że moskwa wyjechałszy z zamku o północy gdy nasi do studni się zbliżali podstrzelili kilku naszych, odprężono jednak moskwa i postępowano dalej za prostem. —
22. W Grodnie styprei było strzelanie od południa. —
23. Przesetaj nowy strzelanie styprei było niemate w Grodnie; moskalów też trzech wypadłszy z fortecy o pół milii pierzo od Grodna porwali chłopów trzech i troje ludzi zabili i uorli nazad. —
27. Wiktoryja naszych pod Oruniem i Toturynem z korniką Chowańskiego. —
29. Tego dnia w nocy o godzinie drugiej sam Chowański straciłszy ludzi pod Toturynem uciekł z okopa pod Chowę wsypując działa i amunicję po naciwrsy, dogonili go nasi za Ciesnikami za rzeką Otą i drugą kaza nad nim otrupniali wiktoryja i aż za Potockowi za ostatkiem pędzili się, sam zaś uciekł. —
31. Przyszła niemylna pewność że wojsko Litewskie miało potrzebę z Dothorunim nad rzeką Wasieja niedaleko niedys Horek nie bez znacznej straty naszych ludzi, gdzie i pana Młotaja Szrometa zabito, co się stało dnia ósmego Octobra; a z Ukrainy że z Chmielnickim mieli nasi starczykę z obu stron z znaczną lu-

dzi strata, a Szeremet we trzech milach pod czas tej potrzeby pod Czadowem w okopach costował -

November. 184

7. Przyjta wiadomości że Chowański rekrutowy się od Potocka, przedt od Ciereje pana Kmiciia które do oboru musiał ułodzić i że Dothoruki okopat się i costował za Basia rzeka, co xtamliwie udanu, bo potem przyjta wiadomości że moskwa i Chowańskiego anieśli do szasta -
9. Przyjta wiadomości że Chmielnicznko przyjgłt Królui Jego - Mości na pacta Budiackie dnia 20. Octobra, a dnia 19 przyjechał do obozu naszego z starozyną - że i Cierjura od Szeremeta armatami wybit się, że na konie samego Szeremeta wręto a wojsko jego ze wystąpiem zniezione nie bez matiej i naszych utraty -
11. Przyjta wiadomości o wzięciu Szeremeta i znieśieniu wojska moskiewskiego w Koronie -
14. Prowadzono Anglixa z wojska moskiewskiego wrętego. -
15. Przyjta wczoraj wiadomości że Dothoruki uciekł wczoraj z okopów z całym wojskiem do Smoleńska i że Chowańskiego zniezione okole Cierej -
20. Oddano mi list od pana Hetmana że cześć wojska Chowańskiego dnia 27. Octobra zniezione między Poturynem i Odruckiem, potem go znouu gdy uciekł z pod Cierej z okopu dnia 29 ejudem w nowy dogoniwszy go w mił kilka za Włg rzeką, za Czarninami powtórnie gromiono i zapędziwszy do Wsry rzeki trzeci raz ubito a za ostatkiem posiedt Pan Stólnik Wielki Litewski z panem Kmiciem aż ku Potockowi - Kommissaria też Carskiego które jechał tąży Dothoruckiego z Chowańskim złapano i przyprowadzono do pana Hetmana od którego i z bramt odebranych wiele informacij było; sam zaś pan Hetman z Panem Wojewodą Ruskim i całym wojskiem poszli do Potocka i ten list pisat z Bierzenkowiez dnia 5. Novembra -
21. Przyjta ponowa że Szeremet z wiela Wojewody i całym wojskiem zdat się. Tatarowie sobie ex vi pactum pretendowali wydania wzięciów, których wydano z Szeremetem apud niektorej starozyny. -
23. Od Pana Wojewody Potockiego oddano list i pacta z karakami postanowone, które zawarte były pod Czadowem. -
25. Pisatem do Pana Wojewody Potockiego i pacta rożnie odestatem - Oddano mnie listy i Diarjusz tranzakcij z Szeremetem od Pana Wojewody Potockiego -
29. Pan Zeromski szturm stracił do Wilna. -

December. 187

4. Oznajmują że Szwedzi moyno gotują się na wojnę z moskwa skoro armistycium wynijdzie. -
16. Przyjta wiadomości że była utarczka wojska Litewskiego z bratem Dothoruckiego młodszy pod Sztawem ale jak się rozprawili niewiadomo, sam zaś Dothoruki stoj na popowej górze w Starodubowszczyźnie. -
24. Przyjta pewna wiadomości dnia 22 praesentis że moskwa zdawny naszym fortece ustompita i miata być z naszym konwojem zaprowadzona aż do granicy. -
27. Oddali mnie dziś punkt, twierdza których moskale ustompili z fortecy. -
31. Dzień ostatni tego 1660 roku. -

W pomysłniejszej Gierzy na gdy zostata dobie,
Patrijota skroskany, sturnit smutek w sobie -

Rok 1661. razgatem w Adrianach, jenne na wygnaniu.
 Ianuarius. 191.

- 5 Przystat do mnie Pan Kancelarz Litewski iebym sie z im widzial; zaraz
 jechatem do Bielska gdzie rozmawiały sie z Panem Kancelarym, powróciłem;
 namawiał mnie iebym podpisał promocja elekcij - niepodpisałem. -
- 16 Przystat wiadomości że Pan Hetman wielki Litewski uagnit z Moskwa, armisticiam
 na kilka niediel, a Pan Wojewoda Ruski ustompit z wojskiem koronnym do Mińska
 Litewskiego, w czym trzeba ponowu czekać; armisticiam to niepełne. -
- 17 Przystat wiadomości że Pan Wojewoda Ruski w ^{Stawce} ~~Stawce~~ stanął z wojskiem
 odtęperowały sie od pana Hetmana. -
- ~~27 Donosza że sejm poradzony do d. 27 Aprilis~~

Februarius. 193.

3. Oddano list od pana Podkomorego Koronnego w którym oznajmuje że sejm osto-
 iony & na dzień drugi Maja a sejmiki na dzień 28 marca, i że w Ukrajnie po-
 wstaly bunt, ktorzych autorem Hecol i postawo wojsko przeciwko buntownikom,
 że pan Wojewoda Ruski przebiera sie z ditwy tążąc się z wojskiem koronnym i
 pojedzie w Moskwa, że Król Jego-Mość z Czystochowy ma być w Jarostawiu dla
 konwokacij na ktorej miał być Chmielnizenko z starszyzną. -
7. Respons na moj list oświeceniem od Pana Kancelarza Litewskiego; ten oświe-
 ceni widzial w nocy na godzinę ~~przed~~ przed dniem nad gwiazda, prosto sto-
 jąca miotła ktora tylko pół godziny trwała. -
8. Te exhalacuja widziatem sam z inszemi w nocy przed dniem; na dole ja-
 ko gwiazda a z niej jako przest prosto stojący na końcu naxratat miernej miotły
 czasem tylko jako sam przest czasem więcej niż na tonie, czasem mniej
 w ruię a bytu to wtaonie między wschodem letnim i północą. Oddat mnie
 list Tatarzyn od pana Marszałka Grodzieńskiego z Grodna który mnie przystat
 kopija listu pana Referendarza Litewskiego w którym oznajmuje że szturm
 był do Wilna 4 albo 5 praesentis, że pan Pae Oborny Litewski zniwiał podjął
 Wareszkinów. -
10. Pan Marszałek Grodzieński przystat nowiny z Wilna do ktorego miał być szturm
 o wtorku albo arizie pruntej, takie o gonie Potkoruskiego do Pana Hetma-
 na z strony armisticiam. -
14. Pan Marszałek Grodzieński oznajmuje że szturm odłożony pod Wilnem do ju-
 tra dla tego że procha z tego Mones przystat i inszych z Biegi owerkiwano, bi-
 to atoli z dnia. -
18. Pan Wojewoda Brzeski Dewtaszewski jechat dla rozgraniczenia Kurlandii
 z Inflantami będąc Kommissarzem - in festis rebus powrócił. Przystat wiadomości
 że nasi stracili szturm do Wilna nie bez znacznej straty w ludziach dnia 13.
praesentis a to sie stalo przez nieochota naszych że sie nie niektórzy ofice-
 rowie niechcieli lubo to bytu in praesentia Hetmanów. -
22. Byt u mnie Pan Fend Broden i pan Bielski oficerowie z gwardij Jego
 Królewskiej Mości ktorej przystat kilka set do Grodna. -
27. List pana Referendarza Litewskiego opiewa że Chowański postrepił że sie wojsko
 nare xupito od Duryach ^{duzo} do Potocna ustąpił - Andrie Jego Królewskiej
 Mości weseli do Grodna. -

Martius. 197.

4. List od pana Kancelarza Litewskiego oddany w którym inter alia pisze że Chmielnicki postoiu Carskich do siebie z obietnicami, orestat okrowanych do Króla JEgo-Mości i że Mohylewcy wyięli moskwa. Rozhowor naszym z moskwa był w Grodnie w zgłędem zdanie zamku i odtóżono do jutra ale oraltienne znouu rechieli do wielkiej rasy.
8. Idym ojerdzat z Grodna przystali moskwa prosząc o rozhowor żeby mogli traktować o dianie zamku. —
10. Rajtorija przyjechała na staję do wtości. —
13. Ku wieczorowi szła chorągiew pieszka JPana Wojewody Smoleńskiego ku Wilnowi, byli u mnie Ppanowie oficerowie. Moskale w Grodnie rzali się i niebyło ich więcej niż trzydziestu i to chorągiew.
18. Ludzie pana Bielinskiego wyszli z Grodna, a pan Roren został na zamku. —
20. JPan Podkomorzy Koronny wyjechał z Grodna wyprawiający z tamtąd piechotę na podlasie. —
22. Przyjechał na ratoga rajtor. —
25. Był u mnie pan Orlix który przyjechał na sejmik z instrukcją JEgo Królewskiej Mości oddał mi list sejmikowy JEgo Królewskiej Mości.
26. Pan Orlix odjechał. —
28. Sejmik Smoleński w Grodnie na którym obrano postami mnie i pana Goruchowskiego, obratimny i deputatów.
29. Skończyliśmy sejmik. —

A p r i l i s. 200.

15. Przychodzą wiadomości że się powietrze ponarowato w dublinie i we Warszawie. —
20. Postami Moskiewski nocował w Janubowiczach. —
21. Był u mnie poset moskiewski Namiatnia Fedorowicz Sewontejen i Driak Carski Jwan Polikarpowicz Michajłow ze wyszła gromada; przedtem Katol z konimi naręmi postowi samemu. — odjechali po południu. —
27. Wyjechałem na sejm z Adrijanem. —

M a j u s. 202.

2. Sejm w Warszawie. Sejm zaczął się zwyciężajnie. —
5. Propozycja sejmowa od Króla JEgo-Mości Jegomni pan Kancelarz oiprawi. —
7. Jegomni pan Wojewoda Ruski wjechał. Chęć się wota senatorskie. —
8. Postami moskiewscy mieli publiczną audjencia w senatorskiej izbie oddawny bramoto od Cara, potem pan Wojewoda Ruski oddawał Smertatego i innych więźniów moskiewskich i chorągwi oręć-dziesiąt oręć, naostatex i pan Podozasz Litewski oddał pierce Królowi JEgo-Mości, siostry zwiej, po resztym panu Lesunpiskim Podkanclerzu Koronnym. Jam był u Jegomni pana Kancelarza Litewskiego na obiedzie poimym dla tych ceremonii. Jegomni pan Wojewoda Smoleński przyjechał. —
9. Miałem audjencia u Królowej Jej-Mości o dziesiątej. Wota oiprawowały się senatorskie. —
10. Miałem audjencia u Króla JEgo-Mości. —
11. Wota senatorskie skończyły się. Z Ukrajny przychodzą wiadomości że

kozacy i tatarowie ligują się z moskwa — Byłem na patrolu u Królowej
Jej-Mości z panem Wajna —

12. Selta erytano. —

13. Rozkazy pienosy był z moskwa na którym i ja byłem. —

15. Oddano pieczęć mniejszą koronną J. Panu Leszczyńskiemu Wojewodzie Po-
znańskiemu, przez J. Pana Marszałka Należytego Koronnego.

16. Jęzmońskie panowie Hetmani Koronni obywatela z wielką przyjechali
gromadą. —

19. Pan Perxandery Wielkiego Xięstwa Litewskiego przyjechał do Warszawy.
Byłem u Królowej Jej-Mości.

21. Byłem u Królowej Jej-Mości na audjencji.

22. Postowie wojska Koronnego odprawiali legację publiczną w senatorskiej
izbie w zamku Jego Królewskiej Mości.

24. Sprawa Smoleńska z panem Korfem odprawowana się.

27. Jegomości pan Hetman z jegomościem panem starostą Zmudzkim wyjechał do
zamku i witali się z Królem Jego Mości — Byłem u Królowej Jej-Mości.

28. Byłem na audjencji.

30. Byłem na audjencji — Zauważyliśmy słuchać rachunku skarbu Wielkiego Xięstwa
Litewskiego.

U n i e s

205

1. Litewska sessja pierwsza u Jeruzłw.

5. Audjencja była w pokoju przedmarmurowym gońca Tatarskiego.

6. Na rachunkach skarbowych zasiadaliśmy. —

7. Xiąż Jegomości Koniusz Litewski przyjechał do Warszawy. —

8. Skończyły się rachunki skarbowe. —

9. Xiąż Jegomości Koniusz Litewski zasiadł w izbie poselskiej. —

10. Komisji moskiewskiej sessja — rozstała się sprawa Buratyniego.

11. Przez dzień agitowała się sprawa Buratyniego; karano mu się odpryskiwać.

12. Jęzmońskie panowie Hetmani Koronni czynią relację ekspedycji Ukraińskiej
oddawali więźniów i chorągwi 128. —

13. Jegomości pan Hetman Wielkiego Xięstwa Litewskiego oddawał hurm wię-
źniów i chorągwi pięknych sto trydzieście osm na wojnach z moskwa rdo-
bitych, a osobliwie między temi jedną Carską wieloną malowaną, ze sto-
tem i srebrem chorągiew, które Car siedi na koniu którym depere w ko-
ronie Króla — Prolongowano sejm. —

15. Sessja nasza Litewska u Jeruzłw.

16. Boiego ciata — Proccesja generalna powołał której i Królestwo Jęz-
moń byli. —

17. Sessja nasza. —

21. Sessja nasza u Jeruzłw. —

22. Sessja nasza. —

23. Proccesja na której i Królestwo Jęzmoń byli. —

24. Sessja pierwsza na której i ja byłem z postami kozackimi od
Chmielniczanka — Rano inkwizycja czyniliśmy w sprawie z Burcharcym.

25. Sprawa pana Burcharskiego o fałszy z Jęzła portem Cesarskim.

- 28 Sesiya Wielkiego Xięstwa Litewskiego w Zarnau. —
 29 Zasiadł król Hgo-Mośc z Koronnemi tytko na deklaracjach. —
 30 Sesiya nasza w zamku. —

Julius. 206

- 1 Sesiya nasza i kozacka. —
 4 Materija elekcyj z proporcją samego króla Hgo-Mości ^{trwała} ~~trwała~~ do 10^{ty} w no-
 cy i nieukończona. —
 5 Zarozona ta materija za ustąpieniem Jego Królewskiej Mości
 dla mięgody niektórych koronnych. —
 6 Sesiya nasza rano. —
 9 Sesiya nasza w pokoju Hgo Królewskiej Mości, siedzieliśmy przez dzień
 i noc całą. —
 10 Król Hgo Mości wczasował się długo i niezaniadał w niedziele. —
 11 Siedzieliśmy długo. —
 12 Przez całą noc aż do dnia siedzieliśmy — Jegomości pan Marszałek koron-
 ny odjechał to mu się dwór zapowietrzył. —
 13 O południu zasiadłszy siedzieliśmy przez dzień i noc aż do białego dnia. —
 14 Zasiadłszy po południu o trzeciej siedzieliśmy do dziewiątej. —
 15 Z rana przed siódmą zasiadł król Hgo-Mośc i o trzeciej wysze-
 dłszy znowu powrócił na piątą i tak tedy aż do dziewiątej ta sesija trwała. —
 16 Z rana przed siódmą zasiadłszy siedzieliśmy do pierwszej z południa,
 potem znowu po trzeciej zasiadłszy aż o pierwszej z południa skończył się sejm. —
 18 Konstytucje przepisywane — Pan Hetman odjechał za Wisłę późno. —
 19 Skonczono Konstytucje i oddano do Njścia jegomości Marszałka, a już pana
 Wileńskiego to wczoraj zasiadł. —
 20 Król Hgo Mośc wyjechał za kilka mil na polowanie. —
 21 Oddaliśmy późno konstytucje do grodu Warszawskiego. —
 22 Wyjechaliśmy z Warszawy. —

Augustus. 209

- 21 Żyd arendarz w nowy umart w Adrianach z powietrza. —
 22 Na żołątek wtłuszczone na łyto wielki nieurodzaj. —
 30. Odebrałem z Warszawy list od pani matki która pisze abyśmy Kornelię dla
 następnicego powietrza odryskali bo się znacznie tam pokazuje. — Pan kan-
 clarz pisał że pan Szumowski powrócił z Turku z którym i Craus Turcki
 przyjechał upominając się Hospodara Wołoskiego Konstantego którego
 przyjęto do Kamienia Podolskiego in scio publice et Rej. Reipublicae,
 że Han 16 Junij miał wypisać a we czterdzieli dni miał stanąć pod Bre-
 tany brzemem, że Król Hgo-Mośc ma wyjechać pierwszymi dniami septem-
 bra do Nowego dworu pod Głdno — pisał też że wojsko koronne perseve-
 rat w rureckiej konfederacji, że Weneci wielkie zwycięstwo na morzu
 nad Turkami otrzymali, których zginęło okrętów dwadzieścia ośm, galer trzy-
 sta czterdzieści sześć, gallearów osiem, galier ośm galer. —
 31. Chłop w Adrianach zapowietrzył się od łyda i umart. —

September. 212

- 1 We wsi Adrianach dzieńna umarta powietrznym ruszono. —
 3 We wsi Adrianach białogłowa umarta tylko od godziny do godziny chorując. —

5. Należono u pana Bobrownickiego w cyrville kobietę umartę na-
gle z powietrza.
6. Powietrze przesto się szereg w Adrijanach; iydōwka w lesie samo-
czwart umarta, we wsi Narwie dwoje, w Adrijanach zaś cywora odu-
marła.
11. Powietrze szereg się w Adrijanach inowu kilka umarto chłopów.
12. Król Jego- Mości z Nieporętu do Litwy odjechał.
16. Chorągiew Ułarska Jego- Królewskiej Mości z dywizji Pana Wojewo-
dy Ruskiego posła na Prania, a wory tu mimo Adrijanek szły do Litwy a to
już przeciwko muskuie bo xonne wojaxi skonfiterowało się i niechcia-
ło iść na wojnę, a jednak pewne chorągwie z panem Liójewoda Ruskim
postrły nieprzyjmaige tego niebezpiecznego związku w tak wielkiej Prerzypozpo-
litej potrzebie, bo i Król Jego Mości wyjechałszy z Nieporętu dnia 13. pra-
sentis obrucił się w kraj Grodzieński na Knyryn. — W Adrijanach
jesure trwa powietrze bo dwóch chłopów i duiś umarta.
17. Rozax Pana Starosty Zmudzińskiego jaię do Pana Administratora wzglę-
dem kwoty należącey Kommissarzom, z listem był u mnie, przez którego
i ja do niego pisatem.
18. Jarmark w Bieleku, ale nie niebyło bo chorągiew Ułarska stała.
19. Archydjakon Łucki xiędz Hrogoxi Moryński i pan Rupniewski wojaxi,
Krahowey deputaci jechali z Lublina do Króla Jego- Mości przygryniając się za
konfiteratami żeby Król Jego- Mości na pewne punkta ich pretenzij
pozwolił a oni będą gotowi tam jsi gdzie Król Jego- Mości rozkaze.
Był u mnie pan Batowski towarzys z pod chorągwi Ułarskiej Jego Kró-
lewskiej Mości nowego zaięgu. —
21. Wojaxa Jego Królewskiej Mości z Jegomoi panem Wojewoda Ruskim
przechodili do Litwy. —
22. Wojsko dywizji pana Wojewody Ruskiego zgrupowało się i przyprty do nich
uniwersality Jego Królewskiej Mości żeby się ku Wilnowi zbliżali co pre-
dzej. —
25. Wyjechatem z Adrijanek do Lubna z powodu szerrącego się powietrza.
26. Noleg we wsi Narwie, gdzie wojsko przechodząc narządili most jaxi ta-
ki na riece Narwie. —

October. 215

1. Jechatem rano do Nowogrodu tamie witatem Króla Jego- Mości
gdzie było consulta senatus generalne na którym byli ci Jechanwi pano-
wie senatorowie; Xiędz Handarz Koronny, Biskup Łucki; Wileński, Trocki,
Ruski, Nowogrodzki i Murexi Wojewodowie; Starosta i Kantelan Zmudzki;
Kancelarz; Podkanclerzy Litewscy —
2. W Nowymydworze bytom — z rania consilium bellicum. —
3. Król Jego Mości rano wyjechałszy jelowat w Ussaru, objał jait u mnie
w Lubnie, a na noc jechat do Grodna. Cōcatem Królowi Jego- Mości charta
mojego xosmatego, nieprovia —
4. Bytem w Grodnie rano gdzie Król Jego- Mości nabożenstwa zaięwszy

był w zamku a objął jął u panien Brygidę a którego u mnie był za-
zaty, a po nim odjechał do Nowogrodu. —

5. Byłtem w Nowymdworze u Króla Jego Mości Uniwersalę wyorty iedy prospolite
ruszenie sciągato ię pod Merez Merecz na dzień dwunasty præsentię.

7. Po statem Rabczewicza do Grodna z asygnacją po pieniądze do skarta na
kommissija —

8. Byłtem w Nowymdworze. Król Jego Mości był w kamiennej — stanęła zgoda
pana Wojewody Trockiego z panem Lipnickim, potem rezerwat Jegomości pan
Lipnicki, razem i mnie cesserunt wieś od sejmu dane. — Powróciłem do
Dubna i zastatem listy od Pana Starosty Zmudzkiego i od pana Skarbego
Litewskiego, że sta nas Kommissariów, pieniędzy bardzo niewiele wniesiono.

10. Król Jego Mości jał objął w Dubnie, po objęcie polował w Wołcu ra-
zem ze mną. — Jego dnia Król Jego Mości ruszył się pod Merez z No-
wegrodu na prospolite ruszenie, a z tamtąd dalej przeciwko moskie.
Daj Boie sukcesu!

11. Byłtem w pola z myśliwcom Króla Jego Mości. —

12. Jego dnia o godzinie ósmej przed południem umarł w Nowymdworze pan
Gotard Butler. Podkomorzy Koronny mając lat 63. w nieodmiennej fortunie
u Króla pana swego zostając czas niematy i Jegomości starsz Kancelarz z panem
Razmowskim jechał z Nowogrodu za Królem Jego Mości. — Dzień popisu
prospolitego ruszenia pod Merezem. —

17. Rabcwicz przywiózł ze skarta flor tysiąc pięć set ac rationem asygnacji
Jego Królewskiej Mości danej mnie na piętnaście tysięcy prowizji na kom-
missija de tractatibus moskiewskich —

18. Po statem Rabcwicza do Warszawy dla kupienia potrzebnych rzeczy na kom-
missija dawany flor tysiąc ~~pięć~~ dwieście i list Pana Administratora do pana
Cynarskiego na flor pięć set. — Myśliwcy Jego Królewskiej Mości byli i oddali
mnie ptaka którego Król Jegomości odjeżdżając oddał karat, mego sobie
wziąwszy —

19. Przyjta wiadomości że Król Jego Mości o dwudziestej porzedł z Merez pod
Wilno. —

24. Odcano list od Jego Królewskiej Mości w sprawie Wroblewskiego nucharza. —
November. 218.

14. List od Jegomości pana Starosty Zmudzkiego odcano przez Draguna,
w którym oznajmuje że Chowańskiego znieśli i że tylko w półtora tysięcy
wśród, że pana Wiarewicza zabito i że Król Jego Mości miał jęć w głąbinie
moskwy z która wiadomością biegł pan Maspala Dworzanin do Królowej Jej
Mości — Chorągwie Pruskie przechodziły sięcia Koniuszego. —

15. Przyjta ponowa o tej wiktoryi naszym i że pana Wiarewicza zabito i syno-
wa mego —

18. Od pana Starosty Zmudzkiego drugin z listem przyjechał, pisze i przyjta z obozu
wiadomości, że Chowańskiego całe znieśli, że synów Chowańskiego jeńców za-
bito a drugiego ~~znieśli~~ uwięziono, gdzie pierwszemu i obóz i armaty zabrano,
był w tej potrzebie i pan Wojewoda Ruski, to też oznajmuje że pana

Wiarawieja w teł strelono.

21. Póstatem Rduktourskiego z pióymnym do Łowczego nácownego IIgo Królewskiej-Moici - Przyjechał siadł Cyprjan Kryjewicz do mnie za Kapelana na kommissiá moskiewska. -
22. Wory ukladano w drogę; przyjechał pan Studiniski który przy mej żonie zastawał ma do przyjazdu mego. -
24. Wyjechałem rano z Lubna na kommissiá moskiewska w imie Boie. -
28. Rano do Nowogrodu przyjechałem przypadła tam konkluzja Trybunału skarbowego ale prolongowano do ..... niedzieli. -
29. Tędnici pan Póksanulony odjechał z Nowogrodu; jań ośprawiołszy jurament należny zasiadł w Trybunale skarbowym. -

December. 220

4. Póstatismy do Króla IIgo Moici z listem z strony Wilna; odebrał one Król tego-Moici o Moskwy - i z strony pienędzy naznaczonych na kommissiá.
6. Byłem u Pana Wojewody Trockiego Mikotaja Paca, gdzie był i porót Haniskini Aga. -
7. Pan Chorągij Warpawski wespół z postem Haniskini Aga odjechał do Króla IIgo Moici, nieśąc tę deklaracja Haniska że jónie do moskiewskiej ziemi po pierwszych łodach. -
10. Przyniesiono od IIgo Królewskiej Moici list do nas Kommissarzy in negotio commissionis. -
12. Myśmý na sądach o swita zacząłony siedzieli cały dzień i przez noc całą.
13. Noc przepędziwszy niespana w w dzień sądzono; dla nawalności spraw aż po wtórę z potędnia skończyłismy sądy Trybunałskie i skarbowe. -
14. Pisalismy kommissarce do Króla IIgo Moici i do Kanclerza Litewskiego in negotio commissionis. -
16. Wyjechałem z Nowogrodu. -
17. Przewiozłszy się w Deremigach przez Niemen nocowatem w Deoni; wśródzie tu głoł wielki i cały kraj spustoszony. -
18. Pokarm w Dwiecu gdzie przybyły dwie chorągwie Draguńskie ażeia tego-moici Koniuszego Litewskiego. -
30. Do Zastawia przyjechał Pan Wojewoda Siemadziński kommissar kolega nasz.
31. Powrócił znowu Pan Starosty z respossem o Pana Wojewody Ruskiego do którego pisałi z Nowogrodu. -

Ten rok skończyłem w Sumiszynie chwata Boga na wojern popielisku. -

Rox 1662.

Januarius. 225

2. Pisatem do Wsanaawieja rotmistra Tatarskiego z strony ochrony Koczogów.
5. Przyjechali tuż póztare do mnie ordynowani ze skarbku żeby sła pórta do Sztowa i do nas kommissarzy od IIgo Królewskiej-Moici i od nas nauzaiem - Oznajmując że Król IIgo Moici wyjechał z Nowogrodu 27 Decembra, że Kowno było w dnia 20 ejasdem - pisatem do Pana Wojewody Siemadzińskiego i do Pana Marmatka Wielkiego Xiśtwa Litewskiego in negotio commissionis przez pórta do Młinska. -

7. Odprawilem posła o pierszej i południa do Wilna, w wieczór odprawi-
łem drugą posła na Ruś do Pana Wojewody Ruskiego przez Krzyżanowskiego
posłarza. —
8. W Zastawiu rozkaz ostarbowy któregośm z Nowogródka posłałi powrócić i
listy oddać do króla Iłgo-Moici z grona pro porojuwa, pieczęcia. —
10. Przystał Pan Starosta Żmudzki z listem Pana Wojewody Sieradzkiego w któ-
rym oznajmuje że panowie Wojewodowie Mazowiecki i Ciemichowski przyjecha-
li w niedzielę do Mińska i żebyśmy dla konferencji zjechali do Mińska na po-
niedziałek; atoli niejechali dla statku — Pan Starosta Żmudzki jedzie do
Mińska i tam nocował.
12. Pan Starosta Żmudzki powrócił z Mińska do Zastawia gdzieś dla
konferencji jedzie i wczoraj powrócił; dał mi do przeczytania list pana
Wojewody Ruskiego który oznajmuje że wojsko Litewskie deklarowało się
do Litwy. —
13. Pan Kossakowski ~~po~~ porucznik Hwarzki jeździł do pana Wojewody Ru-
skiego, powiadał że od jutra ~~Czerej~~ z Czerej miał się ruszyć ku Mozyre-
wi z wojskiem — Pan Marszałek Litewski do Zastawia przyjechał.
14. Pan Starosta pisał żebyśmy dla konferencji do Zastawia przyjeżdżali; odroczym do
jutra dla czego i Pan Marszałek został. Pośtałem Katusowskiego w przed dla go-
spód do Sztowa; pisatem do starosty Sztowskiego oraz do pana Sinickiego do
Rupuchowa. —
15. Byłem w Zastawiu rano i konferowałem z panem Marszałkiem i powró-
ciłem do Smarszyna. —
16. Wyjechałem z Smarszyna w całą drogę na komisję w imię Baire, na noc
do Mińska. —
18. Ze Smitowiec we spół z Panem Starostą Żmudzkiem na noc do Szumona;
względnie srogię spustoszenia że dla ludzi i koni nie dostaje niemożna. —
19. Jednym ciągiem pustyniami srogiemi mil 7 do Beresyny gdzie stanął o
pierszej i południa.
20. Rano z Beresyny wyjechawszy pojechaliśmy w pustyni w pół drogi, a nocleg w Bia-
tyngach. Musiałem mil dwieście jechać tego dnia, bo nigdzie ani chatki żadnej
nie ma — Pan Starosta Żmudzki winną obrotu się drogą do wsi Bory-
sowskiej; jaż wozy porucit u Beresynie żeby sity powróli a samem
co najprędzej spiechyt do Sztowa dla ekspedycji posła do króla Iłgo-
Moici gdzie przy mnie posła zastawata. —
21. Wziąwszy tu wiadomości że Panowie Kommissarze Koronni obci-
cili się do Stawien postatem draguna z listem do Pana Wojewody Mazowie-
ckiego dla wiadomości gdzie się obraca, a ja posłem się do Sztowa
gdzie pojechawszy się we wsi Howajnie w pustej chacie to rydweg du-
cha niebyło, dla zatwierdzenia Koronnych, przyjechałem w pół do piątej i po-
łudnia, niezastatem żadnego z Panów Kommissariów Koronnych ani Litewskich;
Starosta tu pan Dzierzanowski do którego przyprowadzono dwóch moskalów
w Horach wziętych na podjeździe. —
23. Pan Starosta Żmudzki przyjechał do Sztowa o południu — Pisatem do Pana
Marszałka wielkiego Litewskiego który jeszcze był pozostał w drodze. —
24. Odebrałem list od matzonki mojej która mnie oznajmuje że powita syna

- Stefana po Bożym narozieniu ze среды na czwartek po czwartej godzinie z północy — aa co nich będzie Boża chwata. —
25. Draganja Pana Hetmana przysła i pisarz Jegomości przy nich którego mnie oślat list od pana Hetmana. —
26. Był u mnie na obiedzie w Sxtowie, Pan Starosta Lmudzki, pan Kuchmistrz Wielkiego Xięstwa Litewskiego i pan Andrzej Dzierzanowski starosta Szutowski — potem przyjechali uwolnieni z uwięzienia moskiewskiego Jegomości szereg Pae Koninat Smoleński, szereg Gedroje protosera Monwidowski, Panowie Terry Suchodolski, Domaszewski, Oxozko i Tukina.
27. Oddano list o czwartej z północy od Pana Wojewody Sieradzkiego imieniem wysłanych kommissarzy do nas pisany oznajmując że jecha do Cerep dla konferencji z Panem Wojewodą Ruskim, odpisaliśmy że tak prędko przybyć niemożemy — Oddano i mnie dwa listy od pana Wojewody Ruskiego — byli u mnie szereg Gedroje i pan Domaszewski. Postannia Carski Ofenskiej Niescierow, przyjechawszy, przybywał do nas z wizytą.
28. Jegomości pan starosta Lmudzki i ja wyjechaliśmy na noc do Starosielca, do Pana Wojewody Wileńskiego — tu oślatem listy od Jegomości panów Kommissarzy Koronnych.
29. Z Starosielca wyjechawszy nocowaliśmy w Jotorynie starym gościem zastat Pana Marszałka Wielkiego Xięstwa Litewskiego, oraz dwa listy od Pana Wojewody Mazowieckiego do nas, w których oznajmuje że Jegomości panowie Kommissarze Koronni wczoraj wyjechali do Cerep, a sami chorzy w Stawieniach.
30. Przewiałem się ze wysłaniem do samego Jotoryna i drudzy Jegomości panowie Litewscy spróbowali Pana Referendarza jeszcze nie przybył tegoż w którym przecie domów więcej półtora set znalazło się.
31. Pisałem do JP. Dzierzanowskiego oślatając podwójny do Szutowa; list do pana Referendarza z Bołwa oślatem a potem zaraz do Jegomości panów Kommissarzy Koronnych zapraszając na konferencja ~~z~~ z obopólną; odpisaliśmy zaraz oznajmując że tu Jegomości do Jotoryna czekamy. —

Februarius. 229

1. Jegomości panowie Wojewodowie Sieradzki i Cernichowski z Mazowiecki chorci przyjechali z Stawien do nas gościem consilium między z Jegomościami z obopólnie, na które i Pan Referendarz Litewski przybył; tegoż dnia jechali Jegomości panowie Koronni, interim expeditio namówiona. —
2. Jadriliśmy do Stawien do Jegomości panów Kommissarzy Koronnych, konferowaliśmy o ekspedycji do moskiewskich kommissarzy i do Dworu, poroćiliśmy do Jotoryna o samej północy.
3. Wozu wyprawionem na noc do Kutaków, miałem i sam byłem wyjechać ale ekspedycja do Dworu i do moskiewskich kommissarzy wstrzymata mnie na noc. — Oddatem pożyteczności przynajmniej u nocu ekspedycją.
4. Pożyta wyszła do Króla Jego-Mości przedsięwzięciem z Jotoryna, i jam wyjechał.
5. Nocleg miałem w Maiklasach mil siedm ale nadto błądzeniem mil ze

- dwie, jechali iść jechał miła dobra i więcej; tedy ote i wojsko Jegomości
 pana Wojewody Ruskiego; tak srogie to spustoszenia że masiatem nowowi
 w pustej chacie a dla koni tylko ledwo stoma ce strachy była. —
7. Porazmiewy się w Wileja poleg nad rzeką Drwinga; tu wśródzie na
 okoto staty putki pana Wojewody Ruskiego i ciemięzgli ludzi. —
8. Nocowatem w wiosce Creniaki — Pan Wojewoda Ruski nocował mił dnie
 z tą w Buickach i wojska korpus z armata, a insze oty stronomi. —
9. Przyjechał do Sumaryna po południu o czwartej; Pan Wojewoda Ruski prze-
 sta noc nocowawszy tu nie bez znacznego w Gumnie uszerzoku rano na
 switanie odjechał. —
10. Po statem Wojnitowicza do Pana Wojewody Ruskiego a pisaniem dla koni pu-
 branych w powody razem z chłopami. —
13. Przyjeżdż z Mińska list do mnie od Pana Starosty Żmudzkiego oznajmujący,
 że Jegomościowie panowie Kommissarze Koronni jada do Miła dla subsistencji,
 a że z Hajdanowa maia ekspedjować posła do Króla Jego Mości perzwatując
 iebyrn i ja tam dla dalszej konferencji jechał. — Rusiatem się tedy w dalsze dro-
 gę ale przyjechawszy do Starosielka niemógłtem przebyć żadną miarą, Poligę,
 masiatem przenocował w Staro-siele w pustkach to żywego ducha niebyło. —
14. Niemogę żadną miarą tej rzeki przebyć powróciłem do Sumaryna. — a starej
 wsi postatem do panów kommissarzy Koronnych pod tytułem J. Pana Wojewody
 Mazowieckiego —
15. — Pan wyjechał z Sumaryna i stanątem w Miniku przed południem
 gdzie zastat Jegomościów panów, Starostę Żmudzkiego, Marszałka i Referen-
 darsa Wielkiego Liptwa Litewskiego; zastatem i świecma posztami listy od
 Jego-Królewskiej Mości — Jegomościowie panowie kommissarze Koronni
 odjechali z tą w niedzielę przestę do Hajdanowa. —
16. Odprawili Rabeuicz powrócił z Hajdanowa odst mnie respons od Pana
 Wojewody Mazowieckiego; odprawili posła do Warszawy o nieszpornej
 godzinie — powróciłem do Sumaryna. —
20. Sejm dwu-niedzielną zaczął się w Warszawie. —
22. Przyjasta wiadomości od Borysowa do pana Starosty że Moskwa wypa-
 dły z zamku na chorągiew pana Brzanińskiego nieostrożnie stojących pogro-
 mili, kilka żywcem wzięto, koni i legoniny ponabierano. —
23. W Sumarynie, od pana Referendarza Dragun mnie listy przyniosł z Za-
 stawia, wnet odpisatem i do Pana Wojewody Mazowieckiego do Miła gdzie pa-
 nowie kommissarze Koronni jeszcze zostawali. —
25. List od Pana Starosty Żmudzkiego rekurujący widzenia się ze mną odano.
26. Pisatem do Pana Referendarza Wielkiego Liptwa Litewskiego, sam zaś byłem
 u jego mości pana Starosty Żmudzkiego w Zastawie gdzie zastat rozaka
 z Smoleńska którewśny byli z Poturyna postali powróconego z bractwa
 od tamtejszego Wojewody — odebrałem i listy od Pana Wojewody Mazowieckiego
 z Miła, i od pana Referendarza Litewskiego z Mińska — tamże przyjechali pan
 Surowski Chorągiew Brzaniński Podstoli, i pan Kamiński Chorągiew chorągwi Mości-
 wskiej który naznaczeni od wojska związkowego Wielkiego Liptwa Litewskiego na rezy-
 dencja przy nas kommissarzach in tracta komisji, który nieznalazły nas w bia-

tej Rusi tu przybyli - powrócitem do Łomżyńna.

28. Wyjechałem z Łomżyńna do Mińska, gdzie i Pan Starosta Łomżyński przyjechał, z którym po odbytej konferencji razgłosimy pisane listy. - Korak powrócił od wojska litewskiego z responsem na list nasz wysłany kommissarzom je-
sore przed tym do wojska pisany żeby nam chcieli assistere.

Martius. 233

- 1 Wyprawiliśmy posła do Króla Jęgo-Moici oznajmując że odjeżdżamy z Mińska -
- 2 Pan Starosta Łomżyński i pan Referendarz Wielkiego Księstwa Litewskiego z panami kommissarzami wysłanymi do nas kommissarzom resztanemi z panem Romanem Turowskim podstolim białym, panem Elżaszem Kamieńskim i innymi na obiedzie byli u mnie.
3. Pisatem z Mińska wznowa listy nasze do Dworu i dzisiaj wyjechałem do Łomżyńna.
- 4 Odebrałem in vim kommissarskich pieniędzy f 200. i list od pana Referendarza -
5. Wyjechałem z Łomżyńna -
14. Przyjechałem do Grodna a niezastawny promiów sta. przechodzącego Litewskiego wojska przyjechałem sam bez wojska do Dubna.
15. Wojska spiskowe jesore przechowały, że żadna chorągiew nie minęła Dubna a mnie kompanie zawsze wiele było.
19. Mam wiadomości z Warszawy że Sejm jesore nieskonczono.
23. Oddano mi kopie; ~~to~~ jedna Jęgo-Królewskiej Moici do nas kommissarzom pisanego listu; druga od Petrosiów panów kommissarzom Koronnych do nas Litewskich przysłanego pisanego; trzecia Hramota Chowańskiego z strony armisticum - Sankowicz Smoleński Wojewoda umarł.
25. Przyjechał królewski korytarz ze Miłobowa i przyniósł listy od Króla Jęgo-Moici i od pana Kancelarza Litewskiego do nas kommissarzom pisanego; z temi listami był drugi kozak w Mińsku a Pana Starosty Łomżyńskiego od którego i mnie list oddano - ta ekspedycja z Warszawy, była 3iego Marca.
26. Odsprawiłem korytarza dawny mu attestacja - Pisatem do Pana Referendarza Wielkiego Księstwa Litewskiego i orestatem listy i on należące oraz kopie potpu-
tliwych pisan -
30. Korespondencja moja przyjechała do Dubna z Warszawy z listami gdzie inter omnia oznajmując mnie że pan Sankowicz Wojewoda Smoleński umarł dnia 23. Marca nieokreślony f. qua administrator f. liżby starbowej - potem przyjechał kozak od pana Starosty Łomżyńskiego z listem w którym przysłał kopie Hramoty kommissarzom moskiewskich do nas kommissarzom wyli-
sporu na nasz list z Łomżyńna pisany -
31. Sankowicz deputaci wojnowi jacy do Sankowicz byli u mnie; pisatem do ro-
dnych do Dworu -

Aprilis. 237

1. Postatem do Warszawy z hramotą od kommissarzom moskiewskich przysłaną.
8. W Grodnie odebrałem list od pana Wojewody Ruskiego i od pana Referendarza Litewskiego który mnie przysłał kopie hramoty od kommissarzom

9
moskiewskich przez pana Bohdanowicza /: któregośmy do nich z Tykocina
posłali /: przywiezionej, a z drogi do Smoleńska już ściskanych pisanej, od
których i goniec Carski z J. Panem Bohdanowiczem poszedł do Króla Jego
Mości -

18 Pan Korf z chorągwią piechotną stał na noc w Lubnie, katusza się
było i krywd niemniej chłopem nadziatali -

19 Pan Korf z chorągwią wyszedł ze wsi przed południem bywszy u mnie.

23. Odał mi postanowień Sokolski list od Pana Referendarza i respons
nasz, na kramotę kommissarzy Moskiewskich do nas pisana, i insze
rzeczy mi przysłał.

24 Pisalem do Pana Starosty Zmudzkiego, do Pana Marszałka Wielkiego
Księstwa Litewskiego postalem i te kramoty do kommissarzy moskie-
wskich od nas wysłanych kommissarzy pisana, dyrygując do Poli-

25 Wojniłowicz powrócił z Warszawy; listy od Króla Jego-Mości do
mnie i do inszych pisane odał.

26 Postalem kuriera z listami do Warszawy i sam dzisiaj wyjechałem
z domu.

29 Pokarmiałem się w Bielsku i tam powziął wredę że wysłty z wię-
zienia Pan Gęsiowski Podskarbi Wielkiego Księstwa Litewskiego przy-
jechał do Kobrynia - jam przybył do Adrianek.

30 Ponowiono wieść że Pan Podskarbi miał być w piątkę czwartek
albo piątek w Kobryniu a wojsko związkowego Wiel. Księstwa Litewskiego.

Majus. 239.

5 Donoszą z Warszawy że przy przewoźie z tej strony wisły wojsko zwi-
zkowego Koronnego stanęło nieopodal od Pragi cząść, a kilka tysięcy na
Piasecznej z tamtej strony Warszawy lubo sejm zakonórzył i niewie-
dzieć z jakich pobudek ani z panów senatorów ani z posłów zabie-
mu z Warszawy wyjeżdżać niepozwolali, koniecznie wymagając aże po-
za konkludowanym sejmem by z wojskiem sejmu odprawowali.

bunt

6 Synajek mój Witasz zostawiony chorym przy Pani matce odumiał
dnia 2. praesentis.

9 Pan Wojewoda Nowogródzki jechał z Warszawy i doniósł że wojsko wspo-
mnione odstąpiło -

13 Przysła wiadomości że Pan Podskarbi Wielkiego Księstwa Litewskiego wy-
szedł z więzienia stanął dnia 10. praesentis w Kobryniu u wojska Litewskiego.

21 Przysła wiadomości że wojsko koronne z Litewskim generalna, mieć mają
sesję 8 Junii -

26 W Borkach i w okolicy stanęło kilka chorągwi Pana Wojewody Ruskiego i tu
się przejeżdżały. Pan Marszałek Wileński przysłał mi bilecik w któ-
rym oznajmuje że xolo generalne wojska Litewskiego ma być 6. Junij a
Koronnego już się odprawuje - Porem tu położono Panu Hetmanowi i mnie
od pana Andrzeja i syna jego Kopciwskich o chłopca zbiegłego, którego wydano -

27 Dwa pułki Pana Wojewody Ruskiego pan Penhof prowadził i przeno-
siliśmy w Borkach poszedł z jmi dalej. -

Junius. 241.

1. Piszę że deputaci wojska koronnego byli wczoraj na sejmiku uskarżając się na panowie postawie wedle obietnicy swojej nie stawiali na sejmie i oświadczając że swoich nieustąpią pretensii; uniwersały też wyszły od pana Szwedzkiego Marszałka awiażowego, żeby wszyscy którzy w wojsko stali byli powracali; potrzebuje też wojsko żeby z podatkami uchwalonemi na sejmie wstrzymali się.
2. Postawem Wojnitowicza do Wolynia z listem do Pana Podskarbiego Wielkiego Litewskiego winowując wyzwoleńia się z więzień moskiewskich.
8. Odebrałem list od pana Józefa brata mego, pisany z więzienia dnia 17 Januaria z miasteczka Simbirska.
- 14 Wyjechałem do Lubna.
- 17 Przyjechałem do Lubna. odebrałem tu list od pana Kotowicza pisanego wielkiego Księstwa Litewskiego który przysłał i uniwersał ochronny dla wojska na Lubno.
23. Przyjechał pan Białobłoki od Księcia podprobowca dla spisywania chłopów do pogłównego.
24. Przyjechał towarzysz z pod chorągwi pana Lipnickiego upominając się z wtórci po talaru z kardecgo kłuzza Łabinskiego na pana Wolka Porucznika.
25. Pogłowne opisano na wtórci. Naciągniono draguna z Grodna z koniem i muszturami.
27. Z Warszawy piszą że pan Szpalinski Marszałek Nadworny Koronny umarł w Warszawie dnia 15 praesentis rano o godzinie osmej i że to marszałkowstwo oddano panu stolnikowi Koronnemu Branickiemu a stolnikowsko panu Wielopolskiemu młodszyemu; że *consilium generale* ma być 1. Julii. —
30. Był w Lubnie siadł podprobowy Grodzieński i pospisował u mnie we dworne wrypski.

Julius. 244.

6. Mama została z Saski katolizując. —
7. Przyjechał towarzysz od pana Wolka Porucznika z listem ażeby wydano z tego kłuzza po 200tych 2 *ratione* ratoci. —
10. Z pogłównem jechał Eliazewicz do Grodna. —
11. Znów dla pogłównego jedził Eliazewicz. —
12. Oddano mi kopiję bramy od Długo Królewskiej Mości do Cana 22. Junii przez Medanę pisaną. —
15. ~~W~~ Tu wieczorami przyprowadzono pięciu ludzi którzy pracowali w wioskach, ci się mieli być sługami pana Winiarskiego, który nigdy nie stawał w wojsku.
17. Tych ludzi odesłano do Grodna.
20. Byłem w Grodnie dla widzenia się z Panem Podskarbiem Wielkiego Księstwa Litewskiego który jechał z Warszawy na kommissią do Wilna o która się wczoraj zaczęła miata, i po odbytej z jego *in publicis rebus* konferencji powrócił do Lubna.
21. Mamę która Stefusia karmiła dla niej gościu których zażywata won wypędzitem.

22. Oznajmuia że Król Jegomości dnia 26 Julii odjechał z Warszawy do Lwowa, cyfeli do Sambora.

30. Oznajmuje pan Prezydent że nam Król Jego Mości karze jechać na komisja moskiewską, i Jchmościowie panowie kommissarze koronni mają stągi na 20 Augusta w Mińsku.

Augustus. 247.

3. Karatem wydał panu kapitanowi Sawelskiemu draguna Prozyńskiego który uiecht od niego.

5. Oddano kopiję uniwersata Jego Królewskiej Mości którym karze wydać na wojsko z ekonomii Grodzieńskiej po fl. 8 z wtorki. —

6. Postatem Koronę do Wilna w sprawach moich pilnych na komisji wojkowej i na Trybunale szarbowym mianując. Pan Terebese prowadził więźniów Moskiewskich na odmianę za Pana Podkattiego, to jest: Siemiona Szerbatego, Kazyłowskiego, Piotra Chowańskiego młodego, i Iwana Pawłowicza Ofierowa który w Lubnie nocowali. —

7. Terebese z temi więźniami byli u mnie na obiedzie i aż ku wieczorowi odjechali — pisałem przez Knięcia Kazyłowskiego do pana Józefa brata.

11. Król Jego Mości wyjechał z Warszawy do Lwowa. —

12. Oddano mi list i kopiję bramot responsów Jego Królewskiej Mości Carowi przez postannika Miesierowa postanych. —

16. Goniec moskiewski Iwan Sierpanowicz Michalin powracając od Króla Jego Mości nocował u Wójta mego. —

17. Ten goniec rano wyjechał ku Wilnowi. —

21. List od pana Niedziatkowskiego oddano z strony stacji wojkowej. —

30. List od pana Niedziatkowskiego z strony stacji oddano. —

31. Postatem wójtów z stacji do pana Niedziatkowskiego. —

September. 249.

1. List od pana Niedziatkowskiego oddano, do którego odpisałem. Kommissarzom wojska do ekonomii zostanym dano fl. 20 z tego klucza. —

6. Mój brat rano odjechał do Grodna gdzie ma cyfać lekcje teologiczne. —

12. Dragon z Wilna powrócił oddał listy od niektórych Jchmościów w których oznajmuia że pan Wajewoda Mazowiecki umarł z powrością a był determinowanym za kommissarza do traktatów moskiewskich. —

21. Przynta wiadomości z Wilna że w pojedynkach; Bremen potkownik od Roguckiego, a Rogucki z ręką Krywienicza / którego tak potknął Rogucki że umrze on musiał / polegli trupem na placu. —

26. Przynta ponowa z Wilna że na Marajnie Chmielnicki z tatarami zbit mordowy trzydziści tysięcy i dzał wrzót sześć tysięcy.

27. Pan Butler nocował we wri z suplementem orwawronu pana pisana po-
brego; sędzi do Kobrynia do wojska.

28. Odeszli.

29. List od pana Sernickiego oddano z strony chłopów uciekłych, odpisałem. — W Grodzie

był sejmik gdzie uchwalono podwójne podymne z dóbr szlacheckich z Taszi na wojsko.

October. 251.

- 13 Suplement chorągwi pana Naumowicza stat we wsi Naumowiczach.
- 15 Oznajmuia ie kommissia wojskowa ma trwać dwie niedziele jeszcze.
- 18 Chorągiew pana Muszyna nocowała we wsi Naumowiczach, pan Kisa-rewski porucznik był u mnie z dwoma towarzyszami. Przyjecha wiadomości ie Radziwiłłowski dobrze wojsko znów ma zajęci.
- 19 Kisarewski wyszedł z chorągwią rano do Tatarów,
- 22 Pisatem do dworu do dworów.
- 25 Chorągiew jeszcze stała w Naumowiczach.
- 26 Listy od Tylickiego oddano oznajmuje o powietrzu we wsi pod dworem wymo-nionem, o rabunkach przez pacholców chorągwi pana Chuchowicza w zabra-niu byłoby dopetnionym w Adziannach której swywoła autor zwat się, pan Krochowicki a komendantem był tej kupy niejakie pan ~~po~~ powłoka, ślepy na jedno oko. — pisatem do pana Taralicza z strony drzewi bo w kra-kowie powietrze było. Chorągiew wyszła.
- 28 Pana Barotego suplement sędzi i stajac wybierali.
- 31 Oddano mnie listy od pana Starosty Smudzińskiego i od pana Referenda-na Litewskiego z przy nich różne wiadomości ze dworu i z kommissij Witeńskich i kopija listu Ilgo Krolewskiej Mości do nas Kommissarow obli-gujac iebymy na kommissia z moskwa zjeżdżali. —

November. 253.

- 3 Chorągiew pana Kozity stała w Nowym dworze a ta w kluzy kartki rozdano i wzy wybierali w stajce.
- 4 Z Lubna i Strzyżów pan Swiniarski towarzysze brat ugodę na kartki.
- 5 Ta chorągiew poszła do Tatarów.
- 7 Przyjecha wiadomości ie armata Litewska przeprowita się na Niemen w Mostach i wojsko z Kobylnia wyszło, a inore poszła na Pinsk i Stucki.
- 8 Przyjechał mnie listy iada brat od drzewi i od pana pidozoga który oznajmuia ie powietrze wielkie w Krakowie z powodu którego wyjechali z Krakowa i zostawali u pana Strychwinicy.
13. Przyjecha wiadomości ie wojsko z kręja Wołkowyskiego ma się prepro-wadzić do ekonomii dla tego poslatem Krzyżanowskiego do pana Kotowskie-go substituta z pisaniami prosiąc o ratoga do dworu.
- 15 Byłem w Grodnie i powożentem do Lubna wespół z uniwersatem o-chronnym od pana Marszałka wojkowego; w Grodnie umiał pan Kierdej Klotniarz raniomy przez tem od pana Białobreskiego.
16. Od chorągwi pana Chorążego Mściławskiego dwóch towarzyszy przyjeżdżali i wzięli ugodę z Kluzy Łabęńskiego Klotych siedemdziesiąt nie niespekta-iz na uniwersat ochronny.
- 17 Pisarz Kniarzycki był z uniwersalem od pana Konstantego Kotowskiego substituta wojkowego Litewskiego na ochronę Lubna i ratoga onego naznaczono.
18. Pisatem przez Krzyżanowskiego posłanego na seszja wojskowa do Wołpy

- i do pana Kotowskiego substituta wojkowego, i do pana Mojaroskiego.
- 20 Weszła wojskowa w Wotpie na której pan Mojaroski z komisją Wileńską od krola rycerskiego wysłany posłem z pewnymi przestrożkami i deklaracjami dla kommissarów Króley porpolitej. - listy mnie przysłał pan Jan Sygni od pana Młodzińskiego ze dworu, w którym oznajmuje iż a die 8 presentis porzucił traktować serjo aktom commissionis, we dworze i że już trzy nowo siedziano czego utakować interes publiczny z wojskiem chorągiew dragonka pana Bokuna stala w Tryczach z uciążeniem chłopskim.
- 21 Stali dragoni przez dzień.
- 22 Różne chorągwie w nowy i w dzień przeprawiały się w Grodzie; przysłał wiadomości że część wojska przeprawia się za Niemen - trzech towarzyszy z pod chorągwi pana pisarza polnego byli u mnie i odjechali.
- 24 Przysłał pan pomocnik putka Baranowski z listem z strony chłopów. -
- 25 Rabinicy po wsiach chcieli rabować ale musieli powrócić fanty. -
- 28 Byli u mnie pan Baranowicz i pan Swirzewski towarzystwo. -
- 29 Na postanowieniem wojska w Wotpie szli na konsystencję do Olity, armata w przełoty wyszła i dzień nocowała na przedmiesciu Grodzieńskim. -
- Smierci pana Gajewskiego Hetmana polnego Litewskiego dzisiaj zachorowała, w tymże dniu pana Kieromskiego w Dubnie; a pana Gajewskiego pod Ostryną rozszedł miano. -

December 256.

- 1 Okropne nowiny odebratem z Wilna o smierci pana Podskarbiego pod Ostryną, a pana Syromskiego pod Dubnem, przecież ona da skutku niedostała bo adeterminowane rozpiękanie ugodzone zostało, a ta wiadomość mnie doszła od jadących przy armacie. -
- 2 Armata wyszła od Tatar do Boli, pominięli Lubno bo zagrożono. -
- 3 Pana Massalskiego dragonia w Dubnie nowowali, a w Samnizach chorągiew pana Kmiecica. -
- 4 Wojsko przechodziło epierzo, w Dubnie chorągiew kozacka pana Kmiecica stala, była niestóra kompania u mnie. -
- 5 Był u mnie pan Karbust kornendant tej chorągwi i drugi. -
- 6 Różne polki przechodziły i stały inoze w Dubnie; gość ustawiczny. -
- 7 Wojsko przechodziło ustawicznie - Pan Kotowski substitut wojska Litewskiego nocował w Grodzie na przedmiesciu, a ta w Dubnie insz jego rezydencji - spalono w Tryczach chatę w Lubencach drugą. -
- 8 Pan Substitut bywszy u Ojców Franciszkanów jechał do Waportyni na noc. -
- 9 Poino stanęła w Dubnie chorągiew Rajtarowa Kornejowa. -
- 10 Od Pana Substituta wojkowego kozak oddał list imieniem wojska całego pisany i manifestacja w Wotpie użyczona - dragonia pana dipniskiego nowowała w Baumowiczach. -
- 11 Odprawilem kozaka do pana Substituta - Chorągiew pana Krużyskiego nowowała w Dubnie. -
- 12 Kompanie niektóre z pod tej chorągwi były, jeszcze żołnami sili ludzie ale omalże już. -

13. Niebyle już nikogo z wojskowych oprócz ludzi Abramowicza w Gro-
dnie będących.
17. Zamierzaniem wyjechać do Olity ale przyjechał pan Samuel Mie-
rzyński i powiedział że odwołano sesję do awantur razem wstrzyma-
tem mój odjazd.
18. Wyprawitem w przed w drogę do Olity i Protnicy — Pan Kniarycki
odjechał z ratygi dano ma ratygi przidruisist —
21. Na południe przyjechałem do Puń jechał mimo Olity; tego dnia zara-
ta się namowa wojskowa na której to statit że odwołano generalem ses-
sionem na 22. Januari sequentis armii, jednak zjechali się niemal
ichmościów jako to: ksiądz Biskup Wileński, pan Starosta Żmudzki, pan Pod-
kanclerzy i pan Referendarz Litewski, pan Starosta Brzaniński i pan Marzja-
tek Witeomierski — byłem na obiedzie u Pana Starosty Żmudzkiego a na
kolacji u Pana Podkanclerzego Litewskiego gdzie potem od wojska compa-
ruerunt pan Bada, pan Cyp i pan ..... do jutra legacji odto-
żyszy.
22. Rano przyjechał ksiądz Biskup Żmudzki po rozatach które sam ksiądz
Wileński opiewał — Stuchaliśmy legacji wojskowej u księcia biskupa Wileń-
skiego w plebanii; sens onej żeby panowie senatorowie pro candore
drżkowano że zjechali i trudnili się dla dobra państwa; nie mieli za te
że się prolonguje sesja bo to drżę się ad requisitionem, samych ich-
mościów; był i list od wojska na której odpisano zaraz i odpowiedziano, że
stawimy się pro die 2 Januari do Puń — z tej namowy ruszyli się
wzruszy do Pana Starosty Żmudzkiego na obiad pod koniec którego
przyjechali pan Niewiarowski i pan Olewinski od wojska perswadiąc
żeby już nieodjeżdżając do wtorku zostali, o czym nowo consulta u
księcia biskupa Wileńskiego ale nie mogła immutari pierwsza dekla-
racja ipsis etiam consequentibus Delegatis od wojska. razem wyje-
chatem z Puń. —
29. Przyjta wiadomości że pan Obuchowicz jechał przez Grodno do
wojska do dity od króla Jęgo Moisi.
31. Ostatni dzień tego roku — I tak ten rok skończył na wygnaniu
bo moskal trzymał Smoleński i Witebra —

Bunt wzniecony w narodzie, który nieusmucit;
Bmącił pokój orszakiwoi ojczyzny uaróit —

Prox 1663
Januarius — 259.

2. Przyjechawszy do Puń zastatłem księcia Biskupa Wileńskiego i Salnych sena-
torów — Byłem u księcia Biskupa i pana Wojewody Nowogrodzkiego.
3. Przyjeżdżali pan Parcewski pisarz Smoleński i pan Cyp Podkomorzy
Wileński od wojska; a od cudzoziemskiego pan Jęzmiński żebyśmy do
piątku razgonali tutaj. —
4. W nowy Jch mości panowie Hetman, Podkanclerzy, Pisarz Polny i Referen-
darz Litewski cum caeteris przybyli.

5. Rano szedł Biskup Łmudzki a potem pan Starosta Łmudzki i pan Marszałek Wielki Litewski przybyli - Od wojska przyjeżdżali panowie Krzysztof Cypri i pan Tułomski intody conferendo o miejscu i czasie konferencji; Designatum u szedł Biskupa Witeńskiego. -
6. Perdyli do wojska Pan Nowogrodzki i pan szlachci ziem Groduńskich od nas - Po nabożeństwie bierzmował mnie szedł Białozor Biskup Witeński i przyjął mnie Antoniego Świętego, assistentem był Pan Marjuszewicz Podkanclerz Litewski; potem byłtem u Pana Wojewody Witeńskiego. -
7. Po nabożeństwie mieliśmy sesję u szedł Biskupa Witeńskiego gdzie czytali relacje delegatów wczoraj do wojska wysłani, że jutro odpowie wojsko po co tu nas wzywalo. Potem pan Obuchowicz porat Ugo Królewskiej Mości oddał królowi do sanatu i kommissarów do ujęcia wojska i do zarządzenia o szóstwie Litewskim służby, oraz żebyśmy posłali z pomiędzy siebie jednego do Króla Ugo Mości dla wyobrażenia stanu prowincji Litewskich i za co wojsko nieboszycza Jaziewskiego wzięło i zabiło etc. - Dalsze były jeszcze rozmowy. -
8. Rania u szedł Biskupa Łmudzkiego była sesja że nieprzybywania od wojska portowie i po przeczytaniu niektórych pism rozczuliśmy się - Bytem na obiedzie u Pana Starosty Łmudzkiego z szedł wysłaliśmy do Pana Metmana, gdzie pan Olewinowski i drugi towarzysze od wojska przybyli donosząc że kommissarze z pewnych przyczyn dziś rano przybyli niemożąc, ale że wraz przybędą z polecenym sobie interessem; szliśmy tedy do szedł Biskupa Witeńskiego gdzie po szóstym układaniu rzeczy wysłaliśmy pana Wojciecha żeby na jutro oddał swój zamiar - Powrócił pan podjechał Owarowski a Olity doniósł że kommissarze wojskowi już jadą i idą z nami przedkier obrady. -
9. Delegatów dzieńwicz od wojska podali punkta na sesji szóstej u Pana Starosty Łmudzkiego, wystuchawszy których odpowiedziliśmy że zniostory się damy respons; po odejściu ich, radziliśmy się w szóstym responsu i kommitowawszy te punkta wysłaliśmy Pana Łmudzkiego, szedł Referendarza Wielkiego szóstwa Litewskiego, pana Kossaka Molnika Wendeńskiego, i pana Obuchowicza Podkomorzego Młocyskiego do Olity do wojska. -
10. Rano sesja u szedł Biskupa Łmudzkiego na umiadowanie tych punktów z którymi mieli jechać delegaci nostri do wojska i z szóstą informacją wyjechałszy po południu powrócili do nas poino i donieśli że jutro szóstwo wojsko delegatów do traktowania z nami i stanął szósty czas zasiadania naszego przed szóstą godziną u Pana Starosty Łmudzkiego a na konferowanie z delegatami wojskowymi u Pana Marszałka Wielkiego szóstwa Litewskiego; zaś do traktowania materij Pana Podkanclerzego, pana Referendarza Litewskiego, i pana Pisarza pełnego emedio naznaczono. -
11. Delegaci od wojska nieprzybyli, żadnej nie było sesji. -
12. Od wojska przyjechało Delegatów dzieńwicz i czytali punkta swoje, potem do traktowania z nimi naznaczono z senatu dwóch, a szóstym ex equiestri ordine, i ja bym był naznaczony - Zniostory się w szóstym Pana Marszałka Wielkiego Litewskiego daliśmy respons. -
13. Wczoraj inne punkta już poino czytano przez pana Grabińskiego i jego

kolego podane, dziś rzedzimy sie cyfry czyniliśmy relacjami postanowienia i
wyności naszych z delegatami wojskowymi; conclusum: Stai do wojska wie-
lekich ludzi, i naznaczono, Księża Biskupa Wileńskiego, Starostę Żmudzkiego,
Podkanclerzego Litewskiego, mnie i se mną ~~ab equis ab a ab equiestro ordine~~
Po południu była narowa do garnysta naszego, stanęło dać znać żeby mia-
no wyznaczono dla nas w którym mamy prozić żeby dla ajazyżny wojska
czaji zastęg ustompiło i żeby deklarowało zamias swojej chęci - Panowie
delegaci upominali sie o repons na powyższe punkta. -

14 Jakiś do Olity spotkaliśmy pana Ściwiarowskię który odważył się do nas
i uwieiliśmy sie do Puń, ta była sesja na która, i delegaci od wojska przy-
byli et conclusum inn rozmówie sie z delegatami od nas w prody wy-
~~stąpił~~ znaczonemi. -

15 Przede dniem zasiadaliśmy cum delegatis od wojska i co z niemi skoń-
czyliśmy donieśliśmy do ksta naszego - Panów skarbowych przy uniwersale
od kommissarzy wystano do wojska limitując kommissyją do dnia 20
Januarii; po południu znova zasiadaliśmy traktując punkta od wojska
podane. - Oddano mnie list od Króla Jęgo Mości w którym uwalnia pania
Scypionowa od wyprosu z Strubii przychodzącego. -

16 Panowie delegaci nasi jerdzili do wojska i powróbili późno, interim
myśmy zasiadali i niektóre traktowali reury, osobliwie z niemcem
jednym Andriem von Horn który miał dwoma milionami wygo-
dzić Krzywopółskiej i naznaczono Delegatów z im conferre. -

17 Rania z tym niemcem konferowaliśmy u księza Biskupa Wileńskiego
z którym nie niemożna pożyć znać ie szalbierz jasi; potem była
sesja generalna gdzie conclusum interim tych ichmiciów stai do
wojska i z ostateczną ofiarą trzech milionów za zastęgi wojska - Pan
Włodkiewicz tu przyjechał. -

18 Ichmiciowie księz Wileński i Żmudzki Biskupi, Pan starosta Żmudzki,
Podkanclerzy Litewski i dalsi ex equiestri ordine. -

19 Czynili Ichmiciowie relacja od wojska i zabawiliśmy sie na sesji drugo z któ-
rej jenne uproszono do wojska Ję Żmudzkiego, Wojewode Potockiego i do Pana
Starostę Żmudzki wczoraj prosto z Olity objechał do holi i Pana Podkande-
lego Litewskiego -

20 Jechali wczoraj wyznaczeni Delegaci do wojska do Olity i powróbili przed wie-
czorem, a ~~on~~ czynili relacjami u księza Biskupa Wileńskiego ie wojsko ma
okretek milionach przestaje, były i inne punkta które traktowano i za-
raz tamie uproszono tychże Ichmiciów żeby do wojska jenne jutro jechali
z punktami naszymi i reponsem na ich iżdanie dla ostatecznego uroń-
czenia reury, i ai późno zeszliśmy z sesji. -

21 Jerdzili delegaci do Olity do wojska i powróbili późno - Bytem u Pana
Hetmana, do którego byli postawie, pan Brzawicki, pan Mixona i pan
Lipin'ski drisnając za ustompienie Krzywopółskiej 300,000., a in in vim gra-
~~tu~~ titudinis wojsko wosypnie królewskiego od senwestra uwalnia. -

22 Czynili relacjami delegaci od wojska wczoraj powróceni; ie mieli być od woj-

ska Delegati cum Declaratione i z strony konsystencji wojska - Postawie od powiatu Oszmianskiego przyjechali - Pisaniem do Króla Hgo. Mołisi z strony traktatów z moskwa. -

23. Na sesji ranniej przybyli z deklaracją Deputaci od wojska że nie pojdą na nieprzyjaciela ale się rozstają po listach litewskim z potkami, je-
chał tedy pan Nowogrodzki z pewnemi punktami i powrócił późno; ja bywam
u Pana Hetmana i Pana Podkanclerzego wyjechałem o ósmej w nocy i noc-
watem w Lejpnach a Narzeżonin poset Carski nocował w Serejach. -
31. Narzeżonin Carski poset przyjechałszy do Grodna w niedzielę aż dziś
odjechał w drogę do Suwaja. -

Februarius 263.

- 2 W Grodnie sejmikowaliśmy a z pomiędzy naszej gromady obraliśmy
deputatami pana Urichowskiego podjęzacz Smoleńskiego i pana Zacharja-
na Mitaszeuiza, po której elekcji powrócił do siebie. -
- 3 Welling przywiózł mnie moskala Jorotowa którego mnie dał Pan Kraj-
owy na odmiannę za pana Józefa brata zostającego w więzach moskiewskich. -
- 4 Postawem z listami do Olity do pana Substituta, do pana Nicwiar-
owskiego i do pana Krzysztofa Cyzja. -
- 7 Niwinski powrócił z Olity oddał listy od pana Substituta i od pana
Cyzja przy uniwersałach ochrannych - Wojsko już się było ruszyło,
lewe skrzydło i infanterja wyszła na Smudę a resztę na kibornę
spasim po Województwach i Powiatach. -
- 8 Wojsko przechodziło na Grodno ciągnąc na zwatery. -
- 9 Chorągwie przechodziły na Grodno. -
- 10 Wyprawilem Rapiewicza z więziniami moskiewskimi; jeden Wasil
Wotkow Rotmistrz, od Pana Krajowego Litewskiego dany; drugi Aton Sotni-
kow na odmiannę za mego brata Pana Józefa, w pród do Łumfyna
a tamtąd do Szatowa rozkazem aby Szwatki prowadził do panów
kommissarzy od wojska na zamiannę więźniów naznaczonych to jest
do Panów Andrzeja Wielana i Lipskiego, i list od pana Substituta do
nich postawem. -
- 16 Tenże wojsko przechodziło na Grodno, tedy medt znawem chorągwi
pana Wojewody Nowogrodzkiego. -
- 17 Byli trzej towarzysze i odjechali po południu. -
18. Towarzystwo niektórych chorągwi pana Wojewody Nowogrodzkiego stało
we wsi Łabuncach i były ich kilka u mnie - Przyjść wiadomości że
Suwaja że pan Jetera został Raporozkim Hetmanem. -
- 19 Cieriotnikowie stali we wsi Łabuncach i Trycach, przez dzień gdzie i
szkody porzynili. -
- 20 Wyparli żołnierze z wsi ranu. -
21. Listy od pana Referendana oddano w których ponawia się że

- Tetera został Zaporozkim Hetmanem i przyjechał rozkaz, obow-
 wiązał się że nie ma odstępować Króla Jęgi Mołoi i Knezyrpolitej-
 23. Rodziny mój pan Józef po dziesięcioletniej niewoli moskiewskiej
 w zastawie zostawiając dwójce dzieci wstąpił sam się wywolnił od
 Cares obiecując mu na zamianę przyprowadzić więźniów; gość mój
 kochany i najmiłszy w życiu - Bogu samemu niech będzie wola i
 chwata za to. -
25. Pan Hrebniński przyjechał rano, potem i Paszkowski z więzienia
 razem z panem Józefem wyparty przybył. -
27. Pan Referendarz litewski przysłał mi listy od Króla Jęgi Mołoi
 który mnie obowiązuje i tym jechać do dworu dla traktowania o
 pokój z Naszyczinem pośtem moskiewskim, i o pana Kanclerza
 litewskiego w tejże materii. -
28. Był u mnie pan Świdorski, towarzysz Pana Hetmana oraz dwu-
 rzanin skarbowy pan Dziejun upominając się za delatą panów
 poborców Grodzieńskich, od urzędu zaś mego z niczym odjechali. -

Martius. 266.

1. Jotowatem listy do dworu. -
2. Do dworu pisatem do Króla Jęgi Mołoi i do pana Kanclerza -
7. Pan Kossakowski i pan Knezykowski oiestrzanie mój byli u mnie
 mimo jadąc do Kupotników po chleb od chorągwi pana Wojewody
 Nowogródzkiego. -
13. Karatem był układać wory do dworu ale Świński przybył
 z Adrianem doniósł że dla tej drogi niepodobna jechać.
23. Odebrałem listy z Warszawy od Kornelii i od pani matki mniszek
 Francuzek donosząc że Kornelia przyjechała do przyby do zakonów o co
 jak się mnie niepytano tak o tem wiedzieć niechcę. -
24. Pośtem z listem do Pana Kuchmistrza litewskiego o krywdy
 od chorągwi pówiatane. -

Aprilis 268.

1. Pan Kuchmistrz litewski jadąc do Raudani zatrzymał młodziana
 do mnie z winytem, który powiedział że Naszyczin ma traktować o
 pokój. -
2. Bardzo chory. Odebrałem list od pana Referendarza w którym o-
 znajmuje że Naszyczin wjechał do dworu dnia 14. Marca a
 16. miał audjencję pierwszą, że się kommiszja wojkowa ze-
 rwała i znów na okropne w chorobie zanosi się niezręczliwoci.
3. Welling jechał na Rus białą dla wiadomości o moich chudobach,
 datem uniwersał wojkowy do wszystkich panów wojkowych na pa-
 rzach zostających także i do chłopów wzystkich ogółem. -
4. Odeano mnie list od pana Referendarza litewskiego de datto 18
 Marca i kopia Hramoty Carskiej przez Naszyczina do Króla Jęgi

Mości z której patet ie mieć ma plenariam potestatem konwalidowania interesu ale proci żeby czas i miejsce komisij co najpóźniej oznaczono. —

6 Porytatem do Grodna z listem do pana Chotkiewicza Grodzieńskiego, powołującym oddat mnie respons w którym uwiadomia iż wezwał na sejmiku obrali posłem pana Lepkowskiego do Króla Jego Mości prosiąc o sejm jeźliby jednak ino powiaty i Województwa pozwoliły na konwokację tedy i oni pozwalają. —

15. Oddano listy od pana Referendara Litewskiego ze dwowa datte 31. marca oznajmujące różne nowiny ale w karte post scriptum pisanej oznajmuje iż wojskowi mają iść do rekolekcyj i iż pan Marzatek Koronny ma być 2 Aprila z postami od wojska cum declaratione iż chce adhibere studium akomodowania się cum Republicae; iż Cesarz Turcki sam do Adrianopola przyszedł, a Węzgra posłał do Dalmacji, że niewielkie ma wojsko i iż niema żadnych zamysłów przeciwko Polsce, wszem tworzy się iej; iż tatarowie awansowali przyjaźni porcie od nas; iż Naozyczkin nie niema ani chęci traktować in principali ię go albo z nieczyn odpowia albo utrzymać do czasu uspokojenia wojska naszego. —

18 Przyjechałem do Adrianu. —

21 Oddano list od pana Emanuela Przestowskiego de data 12 Aprila, oraz manifestacja panów Kommissarjów koronnych i rachunki z wojakami na komisji dworskiej. —

31. Kona moja powróciła z wasyawy z Kornelija.

Majus. 272.

5 Byliśmy w Borkach gdzie chorągwie pędza pana Brzozowskiego przechodziły a w Olszynie pana Komorowskiego, a pana Karczewskiego przez Adrianu i chcieli tu stać ale poszli do Siechlusa i Piotrowa. Pan Potkusiński w Dubnie stał z swoją chorągwią. —

6 Byliśmy w Borkach gdzie stał pan Berezowski potkusiński i powiadał iż tatarowie byli aż około Putywa. —

8 Odebratem wiadomości iż przed niedzielą potkusiński za staraniem pana Marzatta Grodzieńskiego wieści pana Kotowskiego subtituta wojskowego, pana Stefana Wiewirowskiego, i pana Jozymana których poprowadzono do Króla Jego Mości żeby się sprawili za co Pana Jęzińskiego zabili i iż dysmembracja wojska usunęła się na Kmadri. —

9 Doniesiono iż wojska Koronnego orzję przeprowadza się za Wistę pod Warszawę, a które w Prusich już nie było wsumptnie rzużyło. —

10 Był u mnie pan Hornowski tłumacz Turcki Jego Królewskiej Mości. —

16 Pan Referendarz oznajmuje iż posłowie wojska Koronnego jechali do Króla Jego Mości cum omnimodo submissione; Pan Brzostowski zaś pisze iż się z Biskupem Wileńskim w zgodzie ujął wojsko lewego skrzydła juramentem robotowania Pan od wojska jako też imieniem Króla Jego Mości w nastanie należnej a ~~niezależnej~~ tej dywizji starego ~~wojska~~ zaciągu wojska wnamierze jeździć konduktu w moskwie; iż w Gdańsku z Anglii i Holandii nowa się wstąpiła sekta kawalerów. —

26 Odebratem wiadomości iż wojsko prawego skrzydła ruszyło się z stanowiska

i uciagnęwszy się na stangę obozem na białych błotach pod Grodnem.

Junius 278

- 6 Przyjechał pan Chłicki od pana Młodeckiego ze dworu a raczej z obozu pod Jwanowem bo tam Król Jego Mości wojsko łowiat. wojsko a sam z Królowa tej Mości, zostawał we dworze Pana Jwanowskiego Poręczę nazwanym dobre wierci mili od obozu, który nad rzeką stoj. —
- 7 Oddano mnie listy od pana Emanuela Brzostowskiego przystane a wojkiem przy tem i kopiają ostatniego dechoweru z Saszozoxinem i jego odpowiedzi. —
- 10 Przyjta wiadomości że wojsko koronne ruszyły się pod Lwów i ujęty się wedle Maltowskiego postanowienia. —
- 13 Pan Józef brat odjechał do Moskwy zapuściwszy się z goncem moskiewskim Potkowym dla odryskania dziatki swoich których dwójce wstaliu zostało, a gdy z tam wyjeżdżał miał styczni i z Saszozoxinem postem moskiewskim który od Króla Jego Mości ze dworu dnia 21. Maja odprawiony już był w przedzie jechał na Nowogród. —
- 14 Prawe skrzyło wojska Litewskiego zaczęło krążyć koło Jidury. —
- 17 Przyjta wiadomości że wojsko koronne stanęło pod Szachbrowym obozem. Litewskiego prawe skrzyło pod Kwaszówką w Ekonomij Grodzieńskiej i że chorągiew husarska pana Hetmana odwróciła się od nich. —
- 23 Oddano list od pana pisarza Bielskiego ze dworu; ornajmuie że Król Jego Mości deklarował wojsku koronnemu clementiam sup. .... Dawszy czas do rekolekcij onemu ad diem 26 Junii żeby się rozwiązało, z dodatkiem że rechie armis vindicare oppressione ubogich ludzi i tanie konfederacje orochliwe ożyczyć znosić; wojsko deklarowało już brać pieniądze i assignacjami w ostatku kontentować się praeoria assecuratione; razem upewniają przedka z wojskiem zgodę. —
- 26 Rytem u pana Podkanczerzego w szmienityzach zaostatkiem tam dwóch towarzyszy od wojska prawego skrzyła pana Podbereskiego i pana Otkiniego przybyłych celem uproszenia pana Podkanczerzego żeby jechał do Króla Jego Mości cum persuasione żeby tych ich przyjął ad clementiam suam gdy redeunt calce ad obsequium pana swego, oraz prosił o ammissiā praeteritor etiam ratione reia pana Podkanczerzego nieboszczyka tym wstaższa tylko który się podpisał na wisiu onego i przeprowadzenie do wojska, a który podpisał na rabicie respondeant. —
- 30 Pan Podkanczerzy donosił że wojsko koronne deklarowało rozwiązać się, że Szadowna tranzakcja z lewem skrzyłem Litewskiego wojska przez sędziego Biskupa skonizona nieuwspytaniem dwóm przyjął. —

Julius. 278.

- 11 Oddano listy z Białej od pana Referendarza Litewskiego z obozu pod Janowem de data 26. Junii pisane. —
- 12 Z Korony doszła wiadomości że Król Jego Mości całe wojsko koronne uspokoił. —
- 15 Wiadomości pewna ze Lwowa że dnia 2 Julii ijsiut się traktat z wojskiem

Koronnym i ugoda stanęła o piątej godzinie z południa pod Worowem w oborze zwiazanych przez siebie Artybyspa, Pana wojewodę Sandomierskiego, Kasztelana Sandomierskiego, Marszałka i Chorążego Koronnych a czwartego Julii zjechało się do dworu deputatów pięciu i pozostali już którzy pieniądze. —

20 Wojsko lewego skrzydła zbliżało się, było u mnie kilkunastu towarzysztwa i odjechali zaraz do Grodna. —

21 Wzrost jakas przysła chorągiewi przez brzo stała przy grobli stawu tutejszego pitnując przepawy. Przybył pan Kosciorowski z wojska które wczoraj starz to po alportowania jadąc dla kawalerii, gdzie i obor ma stać po młynem tutejszym.

22 Całe wojsko lewego skrzydła tedy było nie bez znacznej złości w ubojach. Byli u mnie pan Marszałek Brzanski, Pan Wojski Włodawski, pan Plater major Szwarcowskiego pułku i dalsi. Dał mi nie nota białego pan Plater zowia go jankier. Starzto wojsko oborem w dobrej mili od Lubna, pod dworem pana Helikowskiego pozostawia od Łosnej tatarskiej. —

23 Planu było że czternasta dnia trzy razy w oborze na tryumf ze wojska Koronne ujęte. Potem od wojska prawego skrzydła pan Ldanowski i pan Zaluski wczoraj przyjechawszy do tego skrzydła odprawowali legkie, że chcą być razem za ordynansem Jego Królewskiej Mości. —

24 Odczasu mnie list i napisy bractwa udruciane pod Jaworowem z Koronnym wojskiem. Pod Grodnem most wojsko budowało dla przeprawy przez Niemien. —

25 Armata i wojskie cudziomskie wojsko przeprawiło się pod Grodnem za Niemien.

26 Zarząd tegoż wojska przeprawiło się przez most zbudowany który miał być za ordynansem Jego Królewskiej Mości Czarniańskim i Litwim krajem pod Sztolow.

30 Jeźdźce pod Wierzbilinami wojsko i kucja za Grodnem o milę wojsko się czwartka stoj; zabierali wreszcie konie i woty pod armatę. Wojsko z oborem ruszyło się pod Siedle.

Augustus. 280

6 Synowie moi przyjechali do Lubna z Krakowa po wybyciu w akademii lat trzech i miesięcy czterech. — Oznajmując że panowie Kommissarze pan Hetman pan Starosta Smudzki, pan Podkanclerzy Litewski, pan Krajowy i pisarz Polny teje prowincji mieli zjechać do Mostów czwartego Augusta do ujęcia wojska prawego skrzydła. —

13 Oznajmując że dworze że Król Jego Mości miał zaprowadzić Królowa Jej Mości do Saxa a z tamtąd miał być po Kijów, że Królowa Jej Mości klejnoty swoje wszystkie i sumnę milien osm kroci sto tysięcy na Opole i Raciboru kępcą darowała siostrzenicy swojej rodzonej.

18 Na noc do Grodna jechaniem i nocowaniem z tej strony Grodna. Wzrost milionem kondycje obchodzenia koniactwa jubileusowe, który już się zaczął od dwóch niecierli. po zachodzie słońca widać było zaciemnienie miesiąca.

19 Odebratem listy od pana Emanuela Brzostowskiego i od pana Referendarza Wielkiego Litewskiego z dworu, że Król Jego Mości zaprowadziwszy Królowa Jej Mości do Jarostawia, 15 presentis miał powo-

ci do Smolewa, gdzie wytknęwszy, że dwa dnię miał divertere pod Przewy-
ca, gdzie i wojsko litewskiemu kazat przychodzić, a miał tam stać.
Dwunastego Septembra, gdzie i Pan Hetman miał ruszyć się na ten tydzień.
wojsko też prawego skrzydła dziś ma maszerować.

- 23 Pan Starosta donosi że za uniwersalem Jego Królewskiej Mości panowie
skarbowi sine consensu Republicae sta i opowiadają w Wielkim Księstwie
Litewskim na milicja wojskowa stanowią.

September. 283.

- 6 Pan Kochan i pan Szpilecki kompanii chorągwi husarskiej Jego Królewskiej
Mości gdzie porozumują pan pisarz polny litewski mieli być dla chleba
z tego kłuzą ale niebyli.
- 13 Donosi że jakoby partja wojska naszego chodziła pod Smoleńsk z ordy-
nansu pana Oboźnego Wielkiego Litewskiego i powróciła doń zwyciężenie.
26. Oznajmują że potężny Hetmański w Młotkim Województwie stoją a inoże po-
mknęły się dalej: były też inoże wiadomości że się z strony pana Wje-
wody Ruskiego znova jakieś zamierzania wzięto, ale to nie niebyło
pewnego.
27. Oznajmują że Podskarbstwo Wielkie Litewskie oddano panu Kryszpi-
nowi bywшему Kryszpinowi w L.; że Król Jego Mości miał pośpieszyć
z Baru po Winnicę; że Pan Hetman dnia 26 praesentis był w Między, a 28
praesentis miał być pod Stawowynem i tam panowie potkownicy wojska
Wielkiego Księstwa Litewskiego mieli być u Jęzomirii; że pan Oboźny
Wielki Litewski Pae chodził z partją wojska i pod Kraśną o mil dzie-
więć od Smoleńska ubił trzy, czy sterły tyżkie moskwy idące pod By-
chów i goniono ich aż pod mury Smoleńskie, że ostrożek z jednym
działkiem we dwadzieścia piechoty rwał się naszym.

October 285.

- 3 Dosta pewna wiadomość że pana Wotka porucznika chorągwi pana Lipnickiego
w pojedynku zabito.
- 7 Oznajmują że Pan Hetman w Barze oborem stanął i ma jęć z potężną pa-
rtją na Smoleńskowis.
- 14 Piereżi pani Włodkiewiczowa siostra że naszego szwagra pana Komor-
owskiego niejaki Kublicki zabito.
- 15 Na noc przyjechał do wsi pana Szajkowskiego Louienka i starej
nazwanej w Ostrogu: gdzie pana Podskarbiego Wielkiego Księstwa Litewskiego
Szajkowskiego osutnie ubito.
- 20 Przyjechał do Turupyna.
- 27 Przyjta wiadomość że Król Jego Mości już był w drodze; że moskwy po-
razono na Ukrainie.

November 288.

- 9 Dodano mnie list o pana Hawiszy Marszałka Wielkiego Księstwa Litewskiego
z niektórymi wiadomościami; że pan Hetman Wielki Litewski był pod Mi-

chowieczami a pan Oborny Litewski a druga dywizja pod Prudkami;
ze w Moskwie zamierzanie straszne a przegrany miekci jscia na wojne
z kniazem Czernaschim; ze Baszkiry i Strachan wyjechli -

12. Przyniesiono list z Lwowa od pana Samostelnika Litewskiego oznajmujacy
o przybyciu do Minska J. ujezdra Pasa Dominata Smoleńskiego Kommissara, na
miejsce zachoratego w Wilnie Pana Podskarbiego Wielkiego Xięstwa Litewskiego,
wyznaczonego do ujezdra obu wojew Litewskich -
14. Przyniesiono list od pana Samostelnika z Minska; oznajmujacy o następnym wyje-
ździe do obozu Pana Marszałka Wielkiego Xięstwa Litewskiego z Xięstwem Parem-
W. Haseniu był rozruch, bo Pan Stachowski z dragoniami nastąpił do Pana Staro-
sty Smudzkiego -
20. Przybiegł druzg od pana Referendarza który przy swoim liście przysłał do
mnie listy od Króla Jego Mości z Ukrajny i z Bractawia z daty 5-go października
i od pana Kanclerza Litewskiego; które Król Jego Mości jechał do wojewy Wielkiego
Xięstwa Litewskiego i tam czekał czaru i okazji traktatów z moskwa; oznaj-
mujacy że druzdy że Król Jego Mości w Czernichowszczyźnie wytłumaczył rozst.
wojsku koronnemu, interim inire consilium o wprowadzeniu wojny in
hostium -
27. Pani Józefowiczowa przyjechała stęta lat oim w wigrah moskiewskich była. -
30. Był pan Filipko szlachciz Oszmianski prosił żeby na kommissij dojeżdż matjoni
onego, i czworog. dzieci których dat rejestrowa. Lwania też przysłał chłopci dwaj
z Smoleńszczyzny z mojej kondycii Nowodworskiej, oddali mnie listy od pana
Józefa brata. Jednego tam na zatrudnieniu i od pana Chocima stęgi mego dawnego
Odebratem też listy od pana Starosty Smudzkiego z Minska i od pana Re-
ferendarza Litewskiego w których oznajmujacy o sukcesach wielkich Turcyjczy
w Węgry i że się zbliża ku granicom naszym. -

December 29.

8. Dostała wiadomość że prawe skrzydło armata i pichota i lewego skrzydła zosta-
wata na miejscu, a jarda lewego skrzydła a Panem Hetmanem Potym po-
sta pod Starodub przeciwko Królowi Jego Mości zostajacyemu obozie Czernichowa i topnia -
13. Odebratem listy od pana Referendarza Litewskiego który mnie przysłał, fa-
scykat od Pana Hetmana Wielkiego Xięstwa Litewskiego, list i kopija uniwe-
rsalu ^{Boruchowskiego} do Kozaków pobudzajacy żeby Król Jego Mości rozkaz oddał -
15. Odebratem listy od pana Referendarza Litewskiego i od Króla Jego Mości 17-go No-
wembra z obozu w Ładniejowie pod Mosonowem położonego pisany, w którym
naznacza termin zjechania się do obozu Kommissarzom wszystkim do tra-
ktatów moskiewskich wyznaczonym gdzie sam osobiście ma znajdować się
w dniu 23. Grudnia - oznajmujacy też że Starostwo Starodubowskie Pana Pu-
dominie oddano. -
23. Postatem Konary Wotych 20. at rationem tego że ze mną na kommissij po-
jedzie. -
27. Wyprawitem w imie Boie wozy do Białowiesza na noc - Konary przyjechał -

28. Wyjechatem z Łomży na kommissia moskiewska i nocowatem w Mińsku - Major, pan Boxunów donosił że wojsko oboje jeszcze nie ruszyło się z obozu, że Bychów przysłał się poddać.
29. Z obozu jest wieść że oboje wojska po awistach ruszą się pod Starodub.
30. Potykatem różnych z obozu jadących, którzy referowali że wojsko jeszcze obozem leży.
31. Potykatem wojakowych z konimi niemato.

O tóż rok ten dokonany był jeszcze bez pokroju, przy dobrej jednak z Ta-
ski Bożej nadziei, że król Włdł. Mołi już był z wojskiem swoim około Czernichowa, a
wojsko Litewskie około Smoleńska - jam tu nocować rok skończyłem w Bobrze.

Rok 1664.

Januarius - 295

3. Z przesyłnej nadeszłej wiadomości że wojsko lewego skrzydła ruszyło się do
króla Włdł. Mołi i że Pan Hetman miał się cofnąć do Dombrowny zastatem
na miejscu. -
4. Wieczem że jeszcze Pan Hetman nie ruszył się z wojskiem pozostatem się
na Skemnu. Ośdano mnie listy z bożem od Pana Hetmana: Straznika
Wielkiego Księstwa Litewskiego, oznajmiał, że jutro wojsko ma się ruszyć do
króla Włdł. Mołi i ma się złączyć z swoim wojskiem w Siewsku w mo-
scowie dnia 20 Januaria -
5. Wyjechatem do Michnowicz, gdzie zastatem jeszcze Pana Hetmana i wojsko
w obozie, piechota już wyszła i straż przednia. -
6. Pan Hetman Wielki odjechał do Mohylowa regiment wojska zlecił Panu Po-
tubinińskiemu pisarzowi polnemu Litewskiemu - Wojsko ruszyło się z obozu za trzy
mile, odwrót został w Michnowiczach - nocowatem w Moścawie zrujnowanym
do sena -
7. Przysła pewna wiadomość że Pan Pół Hetman polny już pod Prostaurem
z wojskiem się znajdował, że już wodę moskiewską odebrał i ma dobywać za-
mku, a przed tym opasaniem Moskwa wysłała mieczem xilau dwuście - Tu-
śmy w Babiliczach nie niedostali żywności, przez co przejechaliśmy za-
którą żywności także niedostaliśmy. -
8. Stanątem na noc w Babiliczach; jechaliśmy wozami łazami, pariami,
mi, i przeprawami że pulki inne jedne i pierze w tyle zostać się musiały. Przysła
wiadomość pewna że król Włdł. Mołi miał się ruszyć 29 Decembra z Ostrogą w moskiewę obe-
cując odprawować zapusty pod stolicą. Wojskom nazano już do Siewska - Przysła po-
nowa z Prostaurem że Pan Hetman polny objął wodę moskiewską. -
9. Przysła znowu pewna o odjęciu wody, ale niechce straszyć i niedługo miał
się bawić pod Prostaurem - tuśmy nie do żywności niedostali -
10. Stawaliśmy w Poniatowie - Pan Chojeni był tutaj jadąc z tamtego wojska i
powiadał że Pan Hetman jeszcze pod Prostaurem zostawa gdzie moskale całą
wodę mieli - Przez Ostrogę przejechaliśmy. -
11. Stawaliśmy na miejscu. -
12. Wypiliśmy i nocowaliśmy w Durnowiczach a wojsko inne w wie Prostaurem

wzi Rostawskiej, a inoże, po wszech inszych byt - Ustaliśmy tego dnia mil sześć dwurych srodek sta droga przez puszcze i zasięki mil czterzy gurami przeprawami i ledwo przebytemi, przez Brzeze Ciotr dwa kroci przekroczyliśmy, w innych miejscach to był słaby i nie bez pomocy przeszły niektóre wory; Pan Hetman jeszcze się bawi pod Rostawiem Kommonikiem wystawowy niektóre wory i ciężary i piechotę; przysyłał pana Kozubnickiego porucznika i Koziańskiego do pana pisarza polnego, ośprawnieni zaraz. -

13 Dostawać tu przypuszczajemy można było siana i owsa i tu zostawaliśmy ten dzień - Posyłał Pan pisarz polny do Pana Hetmana polnego ratione traktu jcia wojska, porobili z południa delegaci pan Potubinski porucznik i pan Siednia wojownik - Pan Stólnik Wielki Litewski szedł późno z pułkiem swoim żeby za mil kilkanaście w moskwie opatrzył miejsce dobre do wytychnienia wojsku, sta i straż przednia a Podkomorzego Morysoniego Chorągwie na odwrozie zostawaty.

14 Przededniem z tego nocy posyłał Pan Regimentarz z trebaszem pana wojnika żeby mógł wyrozumieć wojewode Rostawskiego jeżeliby się, niechciał poddać, ale Pan Hetman polny będąc jeszcze w Rostawiu, nie tyle że niepozwolił panu Wojnie tego lecz jeszcze obetknął go słowami uszczupliwemi, razem ruszyliśmy się rano, na nocleg do Noworotek o mil od granie Rostawskich - Po odjechaniu pana Wojny przed ośmiem godzinami pan Hetman z Rostawia z Kommonikiem gdzie stał więcej niżeli tydzień; odjęto wody, spalono brame i flanki cały. Po odejściu Pana Hetmana z wojskiem, zaraz moskale pokłina wycieczkę uwrnili i gdyśmy jechali o mil od Rostawia, strzelali bardzo gęsto strzelania; posyłał pan Regimentarz, który powróciłszy doniósł, że moskale uwrnili wycieczkę z fortecy i hatasowali naszem i ubito naszych kilka, moskwy też niewiele coś ubito i że porucit jeszcze hatasujących. -

15 Nocleg w Stepcowie: już moskiewskimi państwie mil cztery, per partem polem i puszcza - Od noclegu przeszłego wczorajszego we trzy wiośtwach zaczyna się granica moskiewska rezyxa Woronica pod wioską Horochowską; tuśmy całe pustki zastali zastali, znalezione jednakowo po trzech obozów w taborach - po lasach chłopi byli - palili nazi miejscami - otrąbiono żeby niepalono i niecinano chłopów i białych głów - pisatem do pana Obózny Wielkiego Litewskiego.

16 Nocleg w Labowie mil siedm, po większej części lasami nietał jednak jako w prąd; jechaliśmy przez Dąbrowę Bawiszyną nazwaną, gdzie przy drodze jest kurhan niebardzo wysoki powiadał że tam leży Wotr, wielki bogaty - Bardzo się konie tego dnia potrudziły sta droga, bo tym słażkiem w prąd szedł Pan Hetman polny - w tym Labowie znalezione dostatek różnego zboża - jadąc tu pominięliśmy w lesie dwa ciała ubitych moskalów - tu dla koni było obrozu dostatek, ale siana niebyło -

17. Nocleg we dworze Solinia Bojaryna Juana Michajłowicza Totoczonowa mil trzy - Oddano mnie odpow tutaj od ppiechanawieckiego obózny Wielkiego Litewskiego - Przysłał wiadomość że Pan Hetman Polny obrócił się z wojskiem na Brańsk na Siewsku w lewą stronę się szedł, a dla nas Pan Stólnik Litewski w prawo na Porzawowu obrat miejsce dla wytychnienia.

18. Noleg w Stupkowie, miłosci' pułkora jechaliśmy i przez noc siliśmy bli-
zko Doomy rzeki a drugu Doonę rzekę jechali nieprzejeżdżali jedyną onej - Pan
Hetman Polny pod Branską się udał a myśmy tu nocowali od Branskiej
mił oim i do Poczajowa oim - zastaliśmy tu dwóch węgierców bojar chudych
i a to jest stypkowie Alexieja i Eazni Berobrazowici twierdzili że wojsko
moskiewskie kupiło się około Szeremeta pod Siwskiem - Tuśmy do-
stali zboża, siana i do jedzenia lecz po ości jui były wybrane przez Pana
Hetmana polnego. -
19. Noleg w Nowosiółkach dobrych dwie mile, jam stał w dworze Bojaryna
Alexieja Totyżowa - sam on był na wojnie a żona w Branskiej stała o mil
sześć; tu kraj ziemny we wszytko, zboże dostatku w jamach, sian osobliwie sroga-
mox wosiedzie - Tu przysłał wiadomości Pan Hetman Polny że moskwy eskorta sta-
jardy, a sto dwadzieścia piechoty wypadłej z Branskiej, niesli nasi do szeregów,
pięć chorągwi im odebrali i kapitana Ryżanina z kilkunastu bojarami żywcem
wzięto; przysłał i konfessatę pan Hetman polny do W. pisarza polnego; a sam
drei' miał obżogawać w Siwsku w Monastyrze - palono tu wosiedzie - malow-
no w piwnicy trzej dzień od matki poruczonych które kazatem pobici i były
w mojej gospodzie zauspe. -
20. Porząd o potuńniu pan Obuchowicz potuńnik aż pod Trubeck w dzień
chorągwi, miał tam aż czterdzieście z ład, a to żeby zajął miejsce dla wytechnie-
nia wojska co żołnierzy i żeby przysłał listy do króla Włgo Mołoi do którego
i ja pisatam oraz do Pana Kanclerza Wielkiego Listwa Litewskiego - Przy-
prowadzono jeźdźca który doniósł że tak właśnie pobili moskows pod
Branskiem jak wygoda donoszono. -
21. W kje wsi Nowosiółkach zastawaliśmy przez dzień, wozy wojskowe wycho-
dity w prędy - Przeprowadzono jeźdźca z którego są i konfessata - Pan Hetman
Polny stał w monasterze Siwskim białogłowskim monasterze gdzie przez
dzień zastawał.
22. Noleg w Krańnym mił sześć; mieliśmy byli stać w Gostowidzech
ale zabłądzili - dobra to są bogate należące Ciernicom do monasteru, je-
chaliśmy z ład mił dwie polemi narostatek lasami i dąbrowami; jam tu
niezostał swoich którzy dla noatery jechali - przyprowadzono brania
relukciego Mołostawskiego Łozanickiego - jechał tu z Nowosiółek do Krańnego
jechaliśmy przez Baratyn maistrów Kniaria Baratyńskiego, był i dwój jego.
23. ... Nocowaliśmy we wsi Jurowo z wielkim utrudzeniem wojska, i mnie konia
gnieźdego że iść nie mógł poruczone wozie, piechota też pozostała - Pan Obu-
chowicz w dzień chorągwi wystany w przed na podjazd czynił experiment
do miasta Trubecka z ład o trzy mile ale non successit bo jeźdźca żadnego
co mieście nie było; jedy moskiewskiej było około ale ci zwrac do strzelców
pod Kobylinem będących uciekali; podstrzelono trzech w tej okolicy po krzyżach
pana Kmielnickiego potmistrza wotowskiego i kilku łataw i wotoków podstrze-
lono; na zabiegach pacholców więcej niż trzydziestu moskiewscy chłopcy wpa-
li; pan Obuchowicz z temi ludźmi powrócił do nas po południu - Od Huty

neri, zanyma się granica Trubecka z Braniboryzna.

24 Hostawaliśmy na miejscu, postanowiono na podjazd pana Jarmotowicza do Siewskowi z kilku chorągwi białej, któreś i listy polecił do Króla Jego Mości a pana Chrzostowskiego do Nowogrodzowi Siewierskierowi z listami także do Króla Jego Mości. Bo pan Chuchowicz listów przez niego postawionych nie oddał. Przysta wiadomości o pana Jarmotowicza że ostatni Katarza sił: o dwie mile stał przy Desnie, ale tamci chłopci bardzo się broni, podstrzelili pana Droboszewskiego z pięć chorągwi pana Strajnika i pacholika jednego, a za mił cyfery a tamtąd byli budnicy w lesie, do których się udał z tym podjazdem. Pan Gubini porządek w Sztaszcu. Przysta wiadomości pewna że Rychow się zdał dnia 7 Januaria.

25 Hostawaliśmy na miejscu przyprowadzono różne języki prostych ludzi, donosili jednak jeden że o Króla Jego Mości słychać pod Korupowem i że do Pogorowa były uniwersały Jego Królewskiej Mości aby rozprawy między sobą niecierpieli i żeby żywności dla wojska gotowali; po postępnie przeszło przyjechał Ordynier i Siewski Tatarzyn, tłumaczył o pana Wojnitowicza z Babuszczą który o Króla Jego Mości jest przystany w ośmiorzysiat koni do wojska Litewskich z oznajmieniem że Król Jego Mości zbliża się już do Siewskowi. Temi czasami bardzo sila pacholików nabrali chłopci za Trubeckim i do fortecy zaprowadzili. Powrócił też podjazd wierzgi który chodził w ośmiorzysiat koni pod Trubeck, widzieli kilka kornetów moskwy ale niecierawny się z nimi powrócił.

26 Noleg u Ostrołce mił dwie i pół matych, zowią te Ostrotkę i Kowosiotkami i Striekami; nimieśmy wyjechali z Jarmowa przyjechał o Króla Jego Mości pan Wojnitowicz, już tydzień jak odjechał od niego pod Korupowem, dziś jest tydzień jak miał Korupowa dobywać a z tamtąd prosto pod Siewskę gdzie i wojskom Litewskim maszerować zaczął. Pisatorem do pana Kancelerza Litewskiego przez mającego się jutro wyprawić od Pana pisarza polnego postać do Króla Jego Mości. Pan Chrzostowski powrócił z podjazdem a pod Puhara z matym skutkiem bo listów do Króla Jego Mości nie przetrwał, przyprowadził jednak dwu języków prostych ludzi. Kraj tu wesoły jako Trubecka w zyzności gruntów i w wielkim dostatku, budynni chłopów na zachwał piżane, ale to agenci wrocytwa w permyng obrócił.

27. Pano na nolegu oznajmił pan Jarmotowicz że listy do Króla Jego Mości postat przy pana Jarmotowicza który jest wystany o Pana Hetmana polnego we sto koni do Króla Jego Mości na Korupowem — noleg w Bućwie borem Ortygonile. Pocta wiec, gdzieśmy stali przeszliśmy ręką postawym bardzo łodzie która do-
czy jest spora.

28 Noleg w Loxiu wiec z Siewskiej o mił trzy dobrych, zastaliśmy różnych języków i kofessat wystuchali z których to constabat że Romancanowski i Piotr Warilewicz Juremet ma wielkie wojsko na Putyolu. Rozkaz przybyły, z podjazdu o Katury przyprowadził z sobą języka, który twierdził że książę Jaków Kuźniechowiec we czterdzieści tysięcy już od Wiazmy i wiozora

lub dziś miał stangę w Karaczewie mil z tąd dwanaście w boku ku Ka-
tudre - Do Ostroja kiedy się chłopstwo zebrało ochotnie chcieli ale non
successit i zabito półchorągiew i dwóch sałatów podstrzelono. Wyprawiono
na podjazd ku Karacii pana Chorągiew chorągwi pana Wojewody Nowo-
grodzkiego w szesnastu koni.

- 29 Woły w uzi Łukowa zwanej o mil czterech; kraj piskny i żyzny do-
staten wosytkiego, budynki piskne, ludzi nigdzie niezastaliśmy we
wsiach - Pan Hetman stał o dwie mile we wsi do której w przed przy-
ordzany odesłał list do Pana Wojnitowicza przez niegoż przystany
w jednym Jasykule do Pana Hetmana Wielkiego Księstwa Litewskiego
należący; pisał też do pana pisarza polnego iż ma wiadomości o
Książce Janowa Kudrenowicza i postać podjazd - I Leże szczy-
sto wycięto tabor mały nieprzyjaciela nieboż znacznej szkodę zwodź-
30 Wojsko prawego szczytu pan pisarz polny wyprowadził wosytkie i
użytkował dla informacji jak ma być pokazane przed Królem Jego Mości -
Pan Wojnitowicz był u Pana Hetmana polnego i odprawował wojnę le-
gionerów, bytem i ja tamie - Tuż późno przybyli panowie portawie
pan Potubinski i pan Nowacki których wojsko postać z Michnowicze do
Króla Jego Mości - W now o dziesiątej powrócił towarzyszy pana Jarmo-
wicza z responsem od Króla Jego Mości do pana pisarza polnego któ-
rym kaze z całym wojskiem stać o kilka mil od Siewska ku Gła-
chowi, a do mnie oddał list od Pana Kancelarza Litewskiego prosiący
iżby tam przyjechał do Króla Jego Mości i czekał na wiadomości od Cara.
31 Zostawaliśmy na miejscu, Pana Wojewoda Smoleński, Hetman
polny Litewski z drugimi niektórymi półkownikami był u Pana Pi-
sarza a potem był u mnie Pan Wojewoda z drugimi ichmowia-
mi w gospodzie - gdy odjeżdżał zwał się pan Podberski z panem
Obuchowiczem ale nie się nie stało - Prapżyta wiadomości że Królowi
Jego Mości Korob się dał, a do Głachowa szturmowano ale non su-
ccesit miano znów szturmować iż się uda albo odbiora, moga-

Februarius - 301.

- 1 W tejże stałimny wsi - Pan Wojewoda Smoleński przystał kon-
fessatę jednego moskala Łukowa, pół Siewskiem wziętego które
za osobne - Pisał do Pana Kancelarza i do Pana Referendarza Li-
tewskich przez portanych od pana pisarza z listami do Króla Jego Mości.
potem znów pisał do pana Referendarza przez Kozaków od
pana Wojnitowicza do dworu portanych -
2 Tużmy zostawali - Prapżył ordynans od Jego Królewskiej Mości do pana
Hetmana polnego i pisana polnego Litewskich żeby posyłałi co przed
dragonią konną, iż pierwszy szturm non successit tedy item ju-
tro mają szturmować i postać z tąd pana Kalstejna - Powrócił moj
który dla kwatery jeździł z wiadomością iż lubo tam wreszcie wy-
palono jednak pan stanowiony dostał o dwie mile - Pan Hetman ra-
zej się i stanął z wojskiem w mili od Siewska a insze półki o pół
mili -

3. Rano rano do pana Referendaria przez pisarza postawiono pana pisarza polnego do Guchowa - straż wystawiona ułapila chłopów ale nie niepowiadat - oddano mnie listy od pana Wojewody Wileńskiego, od pana Referendarza Litewskiego i od pana Jordana z Bychowa że data 14 Januaria, oddano też i od pana Hetmana polnego, oznajmuje że jutro rano wyjeżdża do Króla Jego Mości i perswadyje żeby jechał do Guchowa.
4. Wyjechawszy rano z stanowiska przesyłamy stąglimy w Pawłowiczach mil dwie - Powrociwszy podjazd przyniósł wiadomości że zaszkodził białogłowy i powzięli od niej tę pewność że Książę Kuderemowicz zbliża się do Karazewa i widzieli ognie wielkie jakby obozowe w wielu miejscach o podał. - W wieczór oddano list od pana Wojewody Smoleńskiego stojącego obozem od nas w półtorej mili ku Siemskowi, oznajmuje że sam dla powziętej o nieprzyjaciela wiadomości nieodjeżdżając do Króla a mnie natomiast iżby jechał do Jego Królewskiej Mości promoveendo res Wielkiego Księstwa Litewskiego.
5. W Pawłowiczach - Pan pisarz polny był u Pana Hetmana Polnego za milę w Gamlisz - oddano mnie list od pana Referendarza Litewskiego że data 3 presentis o milę od Guchowa - ku wieczorowi postawiono trzy chorągwie z panem Gusekim na podjazd ku Karazewowi dla pewniejszej wiadomości o Książęciu Cierkaskim z wojski moskiewskimi idącego - Przytłak też mi pan Referendarz list od pana Emanuela Brzostowskiego w dniu 3 Januaria 2. Rozanej.
6. Zamierz - W nową przysprowadzonego chłopów na ryłwach ułapionych - udano też jakoby w Budach ryłki Łonowie miało być wojsko jakiejś i było trochę trwogi, bo o Książęciu Cierkaskim zawsze języcowicie twierdził że nie miał przebiec na Putyłowu - listy pan pisarz polny przetrat pod Guchow do domu -
7. Pan pisarz polny rano jechał do Króla Jego Mości do Guchowa - Przyszedł z rana podjazd ongi wyprawiony z wojskiem, przysprowadził języców draguna Carskiego, za konfessatę Jego a to osobliwie że Książę Cierkaski i Janem Alexiejewiczem i z Benedyktem Zmijewem w piątek przyszedł w poniedziałek przesyłamy stągł w Karazewie o mil stąd osiemnaście - ale to był fałt - Pan Hetman polny nieodjeżdżając od wojska.
8. Przecieżniem o trzeciej z północy oddano mnie list od Pana pisarza polnego z drągi i od pana Referendarza który oznajmuje że już jechał panowie Kommissarze Pan Kanclerz Wielki Litewski, Pan Marszałek Nadworny, i on sam do ujęcia wojska Litewskiego - wturm wczoraj w dzień miał być listy że data 6 Februarja - Pan pisarz polny powrócił do Pawłowicz z dwógi, Pan Wojewoda przysłał wczoraj konfessatę języców od podjazdu swego przysprowadzonych, różne datowo od tutejszych które są tutaj - Przysłał wiadomości od Pana Referendarza Litewskiego już z pokasem że jechał Kommissarze do ujęcia wojska, i w przedmaju był u Pana Wojewody Smoleńskiego a potem u tego wojska w poniedziałek - Do Guchowa dziś był wturm i non successit.
9. Pan Kanclerz Litewski, pan Marszałek nadworny koronny i pan Referendarz przyjechali o południu do Pana Hetmana polnego, potykano ich solennie

normo piechoty i z dział bito — dziś jest ten dzień którego wojsku służba wychodziła — ~~znowu~~

10. Dziś po umrocie powrócił podjazd wyszły ongi we sto koni, ten wiadomictwo że pan Łęgowski powraca i widział się z nim z którym gdzieś go — nie Carxi, przyprawiali i jęzuka którego za konfessata —

10. Rano jeździłem do czoły Pana Hetmana pełnego za miłą gdzieś mury świętej słuchał u Pana Referendarza Litewskiego, potem byłem u Pana Kancelarza Litewskiego, przywilejem i Pana Marszałka Nadwornego Koronnego. Dziś po jedynastej w osobliwej jębie in praesentia starozytny i deputatów z pod każdą chorągwi lewego skrzydła uchylił propozycją Pan Kancelarz od Króla Łęgo. Młodzi której kontenta są osobne, po skonczoniu której powrócił do stancji a tam się odprawowała sessija, jako obywatelscy dziś po jedynastej respońs; tego dnia po tej sessiji Pan Kancelarz bankietował panów adleżów i wojnowych u siebie, jam aż prozorny na ten był jednak dla wielu utrudnień niebywomy na ongi powróciłem do Pawłowicz, przyjechał tam pan Wyszowski gońcy Łęgo Królewskiej Mości powracając od Cara, ten inter alia donosił: że Car na ciętą wysłał ryń i kommissarze moskiewscy jeszcze w stolicy zostali, a ci są; Głajewski, Prochorowski, Sasorowin który teraz został dumnym bojarzynem; Almaz i Podczaj; że Króla Czerkasi we dwadzieścia tysięcy był w Belowie, a więcej wojska zbierano, kmitami przymuszając do służby; Labanow we dwa tysiące, byli Króla Czerkasi miał się tu ruszyć do tego Bielowa stąd miał 26., ostatni ludzi mieli dobierać i z Dolhorowim wyprata. Przyjechał oraz i gońcy Carxi Kiryło Pusykin który był i przed tym u Króla Łęgo Mości —

11. Panowie Kommissarze z wojskiem lewego skrzydła traktowali, a wojsko Koronne obliżato się, ku Siwskowi — Należono niepoddanie dot z owsem.

12. Panowie Kommissarze tu do Pawłowicz przyjechali dla ujęcia wojska prawego skrzydła i zaraz Pan Kancelarz uchylił propozycją i wielu do jutra do namowy wojnowi; potykał pan pisarz polny w kilka set koni panów kommissarów, potem już poino byli u pana hisarza pełnego wręcy gdzieś i ja był — od Króla Łęgo Mości przysłał wiadomości że o dwie mile od Siwska stanął. —

13. Prez. Deputatów wojska namawiało deklaracją i panowie kommissarze znosili się z starozytną, i inoemi wojnowemi. —

14. Deklaracją dawali panom kommissarom panowie wojnowi z rania, potem ci namawiali się z sobą, i konferowali z wojnowemi deputatami, niezakończono jednak tego i do jutra zawieszono — Przesła wiadomości od pana Hetmana pełnego że był podjazd moskiewski od Karszewa o mil ośmi z tą, i pokatowali pacholików naszych; jęzuka ten powiadał o Dolhorowim że już w dzień tysiący wojska. Poruszałem do Pana Hetmana pełnego o zwatere i odpisał obiecując onaj.

15. Okonczono i ujęto wojsko prawego skrzydła wezle osobliwych punktów — Niepoddanie był u mnie pan Kancelarz Litewski, pan Marszałek Nadworny Koronny i pan Referendarz, którzy u mnie zjedli odczuli do orestenia piśmem z wojskiem udratanych postanowień i już na zmroku. Panowie kommissarze i starozytna prawego skrzydła do Pana Hetmana pełnego jechali a z tamtą na noc panowie kommissarze odjechali do wsi z tą o mile potożonej gdzie pułk Pana Kancelarza miał konsystencją a starozytna powróciła retro.

16. Rano jeżdżąc do Pana Kancelarza Litewskiego, tam gdy przyjechałem znalazłem pre-

gła. Dajacego swoje chorągwie a z tamtąd udaliśmy się do Króla Jęgo Mości. Onimo Siewsko o trzy mile, gdzie powitatem Króla Jęgo Mości; Dobrze już po południu przyjechali Panowie Hetman i pisarz polni litewscy z niektórymi starszymi; byt i towarzysztwa niemało - Witali Króla Jęgo Mości gdzie mało się zabawimy powrócili wsiępy do stanowiska i jam przyjechał do tej wsi Czekał gdzie Pan Hetman polny stoj - Do Króla Jęgo Mości przysła wiadomości że wyciął jeden Ostróżek, chłopów i strzelców włoskwy ale nie bez znacznej szkody wojek - Goniec kiryty pojechał był do Króla Jęgo Mości ale że dziś nie dopuszczono do jutra audjencja odtóżpuszy.

17. Tęże dnia od rana aż do południa pan Hetman polny i pan pisarz pod Siewskiem na równinie: szkowane we trzy linie i rezerwy przy tym postawiono - szys ten na dobre ciwiec mile rozciągnął się, pisane i gromadne zapawde byt wojko a szwadronami szkowane po wtorej z południa przyjechał Król Jęgo Mości ze stajni swojej we wsi. Juszywie o mile od Siewska zmianę w pozornej gromadzie b z Panem Hetmanem wielkim Koronnym i Panem Wojewodą Ruskim oraz z dziesięciu chorągiewami konnemi - Objedzał Król Jęgo Mości szys przez wszystkie linie aż do późna bawisz a gdy miał już objedzać dało ognia pierwszej z drat polnych a potem regimenty wszystkie dały potężnie ognia; już to w wieczór Król Jęgo Mości do siebie a wojko do kwatery powracali - Podpadał ochotnik pod Siewsk blizko, bito z drat z nadką jedynak i innej strzelby do naszych też żadnej jednak szkody, powróciliśmy i my z Panem Hetmanem polnym do kwatery w którego jadem wieczora.

18. Rano jechatem do Pana Kancelerza Wielkiego Listwa Litewskiego z Panem Hetmanem polnym gdzie się zjechali wsiępy panowie potkownicy, tam pan Kancelerz miał konferencja z Panem Hetmanem polnym, myśmy temczasem zjechali raptem u Pana Referendarza Litewskiego, potem z panem Kancelerem jechaliśmy do Króla Jęgo Mości, tam gdy się zebrali panowie senatorowie, Xiąż Biskup, Łucki Kanceler, panowie Wojewodowie, Krakowscy, Sieradzcy, Ruscy, Prastawski, Potocki, panowie Jonckewski, Sanocki i Halicki Kasztelanowie; panowie Kanceler Litewski i Marszałek Nadworny Koronny gdzie in praesentia wszystkich najpierwej kiryty Pancretowicz Ruszyn goniec Carski woja odbywał legaję, który tylko kramotę oddał, którego nie niebawisz odprawiono; potem naradzi się senatus consultum generale podczas którego wszystkim ustompić nazano, jam tylko zostawał jako kommissarz z panem Referendarzem Litewskim; tu Xiąż Kanceler porządek czynił proporcyje a po nim Pan Kanceler Litewski i ratione Litewskiego wojko najwęższa rzecz byt, i jakoby dalsze wojko w ziemi nieprzyjacielskiej popierać ponieważ resolutio następuje; nim przysła do sentencji proporcyje czytano dwie kramoty Carskie, jedna przez pana Łęży Węstawskiego, druga przez kiryty podane, co conclusum tu się nieumyśla, inna atoli punkta do jutra oddżone; tandem wezwano wszystkich samych potkowników obijgar narodów, którym takż Xiąż Kanceler ucynt proporcyje i dawali z kolej wsiępy swoje zdania, interim Xiąż Kanceler wychodził do drugiej na przeciwko jęby do tatarów przystanych Muszów od sultanów ratione znoszenie się z jmi w tej proporcy i po mowach rycerskich ucynt relacja powróciwszy narad chęci tatarskich którzy ofia-

rowali się waleczy, jednak teraz im niebardzo chciało się jść na nieprzyjaciela z wojski naszymi, nakoniec ciż sami Marzowie przysięgli do Króla Jęgo Mości i rozmawiali i już na umowę odstępiłszy od Króla Jęgo Mości a rozstępnę z Panem Hetmanem polnym do pana Kancelarza Litewskiego, tam jedliśmy - odkąd pan Hetman wrócił na noc we wsi gdzie tatarowie stali a ja z panem Koropackim do swatery zajechat. Tejże dnia przysięgł na Województwo Smoleńskie Pan Hetman polny i zasiadł w senaie; relacja pana Wętańskiego oddano do jutra -

19 Consilium koniurto się u Jęgo Królewskiej Mości z panami Hetmanami i wojakowa starszyzna circa consistentiam i wyprawy wojska na nieprzyjaciela. Pan Hetman polny powrócił tu późno bardzo, jaż przez dzień zostawał na miejscu. Pan Wętański czytał relację poselstwa swojego.

20 Bytem u Króla Jęgo Mości z panem Hetmanem polnym i miałem audjencję. Cytało ekspedycję pana Wętańskiego zana, od Caza jechał postannikowi dając mu moc traktować z strony miejsca i czasu kommisij, dano oraz i brankę dla kommissarów moskiewskich spazna. - Wczoraj na wieczorowi wyekspedowano gonca Carskiego.

21 Ponieważ za następującą rozolucją, ustempuje pora wojenna, tedy ex consilio udał się Król Jęgo Mości trochę w ród na Nowogródowi Siewierskiemu cownypliwszy wojną rozłożył do pory wojennej; koronne przy granicy od Ukrajny, Litewskie od granicy Litewskiej nota Starodubia; tam się tedy wojska obróciły rozrywając ile byłoby pory wojennej; a w ziemie moskiewskiej z koronnego, z panem Budzińskim Stobnikiem Włodzimierzem chorągwi kozackich dwadzieścia; z Litewskiego z Panem Potubinskim Pisarem polnym Litewskim chorągwi dwadzieścia, przydano też i rajtarii z dragonia i aspiera ochotnika, Soltan też poszedł w kompanii z przybrana, cida, przydano i kozaków konnych co lepszych niemat a pan Równina starosta Starodubowski jutro przyjdzie pod Starodub z aspiera wojska tentando de ditionem. - Pan Pisarz polny koronny poszedł w Ukrainę. - Tejże dnia pan Wętański wyjechał postannikiem do Caza z goncem moskiewskim razem; ja zaś z Panem Hetmanem polnym z stanowiska swego wsi nazwanej Czerniechy wyszedłszy rano uszliśmy mił ctery dobrych i obozowano we wsi Czerniecha Stobowa zwana już to w Ukrainie byliśmy za miłi półtkorej z tąd minęli granicę kopcarni ozupaną. - Prawe skrzydło w prowdzie o pół miłi stało w boru i tu popalono bardzo.

22. Planu wyszedłszy szliśmy wszystko lasami, borami, dąbrowami gdzie bardzo sila borci i porzósł, uszliśmy mił ctery dobrych i stanęliśmy zaozaczau we wsi nazwanej Knobin. - Pan Równina w szesnastu chorągwi poszedł na Starodubowi; tu nieopodał stala wojsko prawego skrzydła.

23. Planu wyszedłszy szliśmy po większej części borami i stanęliśmy we wsi nazwanej Hrymianyn mił ctery wielkich, nieopodał od miasteczka kamienia, przepawiliśmy się przez rzekę Dniepr ale bardzo niebezpiecznie i niebez szkodły w wożach i koniach były i inne jenoże przeprawili.

24. Staliśmy w tejże wsi mił sześć od Starodubia, mił ctery od Pohara, a mił sześć od Nowogródka Siewierskiego; Wczoraj o ósmej w nocy szedł pan Stobnik Wielkiego Xięstwa Litewskiego na podjazd pod Pohar tentando de ditionem, miał

24
 idę i pan Hetman polny dziś rano ale zasły listy i pewne ordynance od
 króla Jęgo Mości który był o po zał jesne za Desna, dla tego zatrzymał się
 na Dabory ordynans Jęgo królewskiej Mości - Przypada wiadomości pod Pocha-
 ra od pana Stólnika Litewskiego że wpaści byli nasi ^{kozacy} przeciwnie ale
 bronili się ~~kozacy~~ i ośmiu towarzyszy podstrzelono a gdy sta orda z Jas-
 uprem mimo wypuścił się było ze trzy tysiące piechoty i nieco jazdy zacierali
 się z naszymi, mówili im żeby się dali, oni zaś odpowiedzieli; niech w przedzie się
 Starodub, i niech nauczają pana Wascewskiego pana swego i tak za milę
 odstąpił pan Stólnik od Pohara in festis rebus.

25. Pano przypada wiadomości od pana Starosty Starodubowskiego że można opa-
 trzyć Starodub małą na dzień tydzień orady niechcieli byli admittere ro-
 zchoworu; tandem przypuścili - Cytano im Uniwersał Jęgo królewskiej Mości i pana
 Hetmana na co odpowiedzieli; "dobyć batalnuty królewskiej." nie i tam tedy niespra-
 wiono; o południu sta orda od Branska, i prowadzili zwoją rzecz jasyra - Był i ta
 hatas z dragonią, to uciekali od tatarów ale musiano im wydawać, uciekał był i do
 moiej kawalerii kozaków i musiano go wydać, uciekał jednak nieco chłopów; oku-
 piono babę jedną, ~~ale~~ ale młodych by najdrożej niechcieli sprzedawać; prodeśmy
 botele widząc że tak długo dużej Chreścianskich jęzie w ręce poganiskie; a sam
 Pan Hetman musiał jęzić i odrzucać tych wziętych który byli uciekli do na-
 szych - Już ku wieczorowi przybiegł pan Jerebca do króla Jęgo Mości żeby Pan
 Hetman i nocą i dniem z całym wojskiem popiechał do króla Jęgo Mości bo pan Pi-
 sarski polny Koronny dał znać iż Romanowski z Bruckowickim jęzie we wte-
 rdzień tydzień na króla Jęgo Mości razem król Jęgo Mości obrot się z wojskiem
 Koronnym na Nowogródowi; a że było już późno nie ruszył się Pan Hetman ale
 ordynował iż kommonikiem z tej strony Desny ku Nowogródowi i upatrującego
 sposobne miejsce, wojsko przepawi do króla Jęgo Mości pod Nowogródek, a
 wozy wojskie zostawić gdzie na miejscu sposobnym; postanowił po pana Staro-
 stę Starodubowskiego i po wojsko pod Pohary.

26. Do dnia przed drugą wyprzedzonym kommonikiem stądziliśmy, jednak przypu-
 śliśmy zawczasu do wsi Laxenogi gdzie od króla Jęgo Mości przypuścił ordynans żeby
 wojsko stało do Niego pod Nowogródek Siewierski, a pan Wojewoda Pułski miał
 się ruszyć półną kommonikiem na Koronizow - Sam król Jęgo Mości zo-
 stawał o 3 mile od nas dzisiaj -

27. Pano przepawiliśmy się ze wojskiem Litewskim za Desnę rzekę
 wozy zaś wojskie z częścią piechoty i z 4 działami zostały za milę od Laxo-
 nóg w radzie i uciekamy do króla Jęgo Mości, poroniliśmy Nowogródek i pchaliśmy
 się z królem Jęgo Mości który że i sam szedł za Desnę i stanął oborem
 we wsi Chominie półtę mil od Nowogródka nań rzeka, karat też wojsko li-
 tewskie przepawiać za Desną i tak zaraz pan Hetman ordynował wojsko które
 jesne o po zał było; a gdyśmy szukali przepawy zastaliśmy w łozach więcej
 dwóch set kozaków nań rzeka między którymi i moskwy nieco było; skoro się na-
 si pokazali szukając przepawy, zaraz oni porzuli strzelce z ~~na~~ rusznic, razem
 postanowił na dragonia, i na ochotnika krymioną i kilka chorągwi Kozackich ordyno-
 wano; gdy wpadli w chwały porzuli się strzelce z naszymi i spudrowo ich zaraz

na zamkowis: bo na cwieci mili wyzeli. byli rozumiejac ze to tylko Katarowie przypa-
dli i tak lenie ich sobie wazylis: ubito ich kilkadziesiat i kilkunastu zyciem wzięto-
ram jednego cielnika pana Wojtowicza ustrzelono który wiar umart. Postawny
jzryka do Krola Jego Moici Pan Hetman z wojskiem przeprawit sie za Desne i
stanat pod Nowogrodkiem w Monastyrze Ciernieckim gdzie cerkiew murowana
piszka i klasztor nowo zbudowany przez Baranowicza w Tadyks Cierniechowskiy.
Byt ta Pan Kanclerz Wielki Litewski i jadt a Pana Hetmana z onym od Krola
powrociwszy — Krol Jego Moici odjechał do stanowiska do Chomina — W tej
okazii zdarzyło sie zynowi memu starozemu który był przy Pana Hetmanie,
od niego odjechał i zabie kozaka — Krol Jego Moici z tego Chomina zaraz wypra-
wit pana Wojewode Ruskiego: bo niewyprećt wozoraj: w kilka tydziny ku Wor-
oniu ze mił ctery z tąd gdzie c Romanadowskiego byhwsii oznajmowano zeby
go joshly sie otatoryt, osadzić — Tego dnia szatan przez Kanclera zue-
go zeynat Krola Jego Moici i miat a Orda, wychodzi chęć tylo zostawi 4000.
onej przy Krolu, a jednak przenie jessze nieodredt; Bohana Hetmana
nakaimego kozackiego wzięto pod wosk za zdradę — Na konie ta trudniti-
Okolo Nowogrodua pongsli palie kozacy przed miescia rozumiejac ze ich szdriem
attakowai; doryt te obronne miasto, bo na wale sztaniet dębowy we dwie sciany;
Wojewoda moskiewski Irtuzozin, ktoreu miat a zoba 400. moskwy i ze wsiow
pospedzanego sztopstwa i kozactwa szoga moe, a kaiden z rusenicy —

28. Ieschalismy rano do Krola Jego Moici gdzie po moay chiztej bylo consultum krotkie.
Pan pisarz polny koronny powrocił z podjarda od Woroniza a kąd nie pewnego nieprzy-
niot, oproz ze pod Woronizami stoj we 20 tydziny kozakow moskiewskich; przy-
jechał też i pan Wojewoda Ruski oznajmujac ze wozore wypredtory bardzo szadit
przez tego Kataru, dzisiaj zaś niemoty wojaka przeprawi dla Taboru lodu
na Desnie na ktorej towaru z dwiżga oreladri utonat — Zaczem powraca
nazad wyprawiony podjard pod wojsko moskiewskie; przyprowadit potem
tatarey kozaka starego chorziego, który zaraz stanat przed Kroleu Jego Moicia
i powiedzial ze pod Sosnicą przyprećt id albo 6. tydziny kozakow i szturmuia
ale sie trzymajac na imie Krola Jego Moici; okupujac ktorego, i nagradzajac
Tataruina przez Krola Jego Moici dat mu 80 i zaraz dla dania odiezey Sosni-
cy ordynowano pana pisarza polnego we 20 choragwi z koronnych i rajstarja
Jego Krolewskiej Moici a 10 choragwi z panem Jhnatowiczem Stobnikiem
Kowieniskim z Litewskiego wojska, ktorey tego wieczora wyzeli, miata tamie
isi i Orda bo im po drodze w drogę a mysmy z panem Hetmanem powrociłi
do Monastera — Kozacy zapowoiacy z armata szangli pod Nowogrodkiem z drugiej
strony miasta — Pacholiz z pod choragwi szidza Biskapa Witenowskiego przedat
sie do Nowogrodua z koniem porzutowym — Trudno ta bylo o wosytko bo wojsko
wybrato, a mysmy sie letu bardzo wybrali —

29. Podjard od pana Wojewody Ruskiego wozoraj wyprawiony przyprowadit jz-
ryka pod wojskiem Romanadowskiego wistego — Przypredt był ordynans zeby
po izynoi porzowano, potem zaraz drugi zeby byli gotowi isi do marzu, i zno-
wa trzeci zeby posytali po izynoi i tak postalismy i dla wozow i dla siana,
a ordynans taki stanat zeby wojsko przededniem ruszyło, na wieczorowi pre-

prawiwszy się za Dzonę, zostaliśmy tedy i ten dzień tu na Monastyrze - o nieporozumieniu w Nowogródzie hatas uszyli kozacy, wyjechał był Pan Hetman z mientosami, ale nie niebyło.

Martius. 309.

- 1 Rano kilka ordynansów przychodzą z powodu różnych wiadomości o nieprzyjacieli, tandem ruszyło się wojsko do Króla Włq. Mołi o 10^{ci}, którego sam jeździł reagnosując przeprawę przez Dzonę i jeżeli jest miejsce sposobne dla nieprzyjacieli, ale że niebyło można wrócić się z wojskiem koronnym które uszykował niedaleko Dzonu w polu i uszykowie wojsko było przy nim - Szukali wojsko koronne panowie Wojewodowie Ruski i Krakowski a Litewskie pan Hetman polny; już o trzeciej z południa pokazał się Brukowiczi w kilka tysięcy w łuskach i z działami, ordynowano tedy ludzi koronnych którzy w krótkim czasie tych kullajów sprowadzi, że porzuci na gwałt uciekać, nacięto jednak z kilkudziesięciu i odebrano działek matych 2 i zamek Brukowickiego oledow nacięto, i jezyków kilka uzięto - Przeprawa trudna była przez Dzonę i Romanadowski też nieprzychodził, i sam zostawał za półtorej mili z moskwa i z armatą - Król Włq. Mołi sam w polu nocował i wojsko w ryku stało przez noc i dzień o mile od Nowogródka na wrogim mrozie i wietrze - Gdyśmy odeszli, kozacy nasi stanęli w Monastyrze pod Nowogródkiem - Uczyli nieprzyjacieli wyieść z miasta ale im to dobrze zganili nasi ubiory ich kilkudziesięciu i kilka jezyków uszykowali a moskwa uzięła pana Radtownskiego towarzysza a pod chorągwi pancerną Włq. Królewskiej Mołi.
- 2 Wojsko całe i przez dzień w ryku niemieszając się z miejscem zostawało i przez noc znova i sam Król Włq. Mołi w kotarze nocował; wrogi był gdzie na konie ze nawet liscia dybowego niestawo - Brukowicki który ~~z~~ ^z ~~taboru~~ ^z tamtej strony był, z taboru wyrzucił wyieść; byli i nasi ale nie znacznego niebyło jednak nawore Kozacy i moskale przed naszymi uciekali choć w większej daleko gromadzie - Pacholinkowi naszymu kula z działa nogę urwała, którego oni porwali.
- 3 Król Włq. Mołi z innymi wojskami rano otworzył i stanął pod Nowogródkiem w Monastyrze; Pan Wojewoda Ruski, Pan Hetman polny z kozackimi chorągiewkami i z dragonią zostali na odwodzie - Wyścigali moskwa i kozacy, nacięto ich dobrze i nastrelano; uzięto pana Salomonowicza Peruznika pana Jedynego Zmudzkiego jezyka dobrego zwiastego się Gzółów, chłopca doradnego w pancierze i z drzewkiem który był podparty - Wojsko stało w polu odto Monastora i Nowogródka z kozakami - Było consilium u Króla Włq. Mołi względem nieprzygodzenia Romanadowskiego, conclusum pomangi się jutro do taboru Koronnego za mil a ład półtorej i tam formować generale consilium - Słtman przyszedł ze gotowem przyjściem i do Joznicy jeżeli będzie walka z moskwa - Przyta z Wilna i z Mohylowa przyszedł - Bardziej byli zartowani nieuczajem wrogim i konie nie niejadły drugą noc w polu zostając, a dzień mroźny z wiatrem i czasem aniego prószył.
- 4 Jakioby przed 10^{ci} stanęło wojsko w sprawie i sprowadził je Król Włq. Mołi z pod Nowogródka dalej na Joznicy za mil 2 gdzie i sam stanął z wojskiem koronnym we wsi Rykowie; pod tą wsią kozacy stanęli z Hanenkiem na miejscu Bohuna Hetmanem naxażnym poddanym, a wojsko Litewskie stanęło w Staroborszczyźnie

za Królem Jęgo Mościu w gromadzie jednej po wsiach - Chodit podjazd po tabor nieprzyjacielski i nieprzyjaciół nie pewnego, bo po północy z dnia dwa razy uderzono w ten czas i u Króla Jęgo Mościu uderzono trzy razy - Przypada wiadomości z Litwy że moskwa Oświecy wypieśli i soba osadili, oraz że tam były trwoży od Chowańskiego -

5. Rano jechaliśmy do Króla gdzie dano znać że Romanadanowski przeprawiwszy się następuje, a niebyło nic z tego, jeno 40 koni ukazato się było na Nowogrodzkowi, na tę trwożę Król Jęgo Mościu kazał uderzyć ze trzech dniach stał hasta i sam coraz jechał w pole dla rozpoznawania; wyszły dwie chorąggi husarskich i kilka kozackich, i postano dla wiadomości chorągiew koronna pana Marzátka Koronnego na podjazd, ci jeźdźcy niecostali, jeno bęgi pod samym taborem przepieśli to że nieprzyjaciół stoj w tymże taborze, a Król Jęgo Mościu mato co bawąc powrócił z pola; po południu była rada aż do nocy - conclusum z strony Romanadowskiej, że wojna głodna i zwinione bardzo, jakoż konie w niewierz się obróciły i piechoty wotarsza koronne kasmitły się sieciwem szkapzdechtych, do tego że przeprawa trudna i w taborze nieodadnieby go dobywać było można; ergo postanaj się jutro do Łozowa o trzy mile ze wszystkimi wojskami.

2do Konsystencja wojsku Koronnemu naznaczono w Ukrainie Ładnieprskiej, a Litewskiemu okolo Starodubia - 3^{cie} Król Jęgo Mościu ma jsi na Homel do Mielisłowa zezaję na powrót pana Wsławskiego, a do tego postać gońca uwiadamiąją o tem - 4te Kommissarze do traktatów Morskiewskich mają zostawać przy Królu aż do powrotu pana Wsławskiego; wnosiliśmy o prowirja kommissarzem i podano medium z przemysłonych w Bobrujsku 15,000. szelągami woskami, jam podał środek z mennicy od Boratyniego ale to do Litwy odłożono; potem woskami odjechaliśmy z Panem Hetmanem do Kwater za pół mili -

6. Rano Król Jęgo Mościu sam i z wojskiem wyruszył się na Sosnię o wosstry mil 5 stangt we wsi Gudziejówka zwanej - a Litewskie wojsko pół mili dobrej dalej na Sosnię we wsi Ponarnię; srode tu wielkie nasady we wsiach które jednak po części popalone; oddzieli Koronny i Litewski zastat od Nowogrodka i Romanadowskiego, w obozach naszych żadnej nie mieliśmy a tak wiadomości, razem Pan Hetman wyprowadził z Amforowiczem po dwóch towarzystwa a pod chorągwi dowiadują się i żeby odrywać odwody do wojska.

7. Postaliśmy do Sosni o mil 5 z tą dla niektórych potrzeb - Ponowir półkownicy byli u Króla Jęgo Mościu który zastawał przez dzień dla rozporządzenia jak mają wojska zostawać i tam były circa ei negotium konference - Przypada wiadomości że pan pisarz polny Koronny pod nowymi intypami 4te praesentis zniost mowę na głowę wotarsza 5 chorągwi kozackich, które wosstry 5 chorągwi odebrał i samego półkownika wzięt iżurzem - Dostał też wiadomości o taborze naszym, we czterech milach od Starodubia zostaje; oraz o panu Pisarzu polnym Wielkiego Księstwa Litewskiego że powrócił na Ponreporu mieszkanie gościwszy w mowie, bo tam jakąś partia zniost moskwy na mil dwie trupem potorywszy i sile ogniem i mieczem zniszczywszy, zniost do sroga Prozorowskiego i Kubowa - Dostano potrochu z jamek obroku - Li tej wsi był trup białogłowy na ulicy od Ordy zamorzonej, głowa i twarz u niej była wosstry obłupiona.

8. Król Jęgo Mościu i wojsko oboje na tychże przez dzień jeszcze kwaterek stało, piechota nas Litewska i armata poszła wespół z dragonia do Kadridówni za mil trzy a tak -

9. Dziś już tedy Król Włq. Mołi rozporządziwszy wojsko i wyprawionymy Koronne pod komendą pana Wojewody Ruskiego w Ukrajnę na konsystencję, jeżeli tylko nieposzło za Dniepr jako bardzo utrudnione; sam z wojskiem Litewskim obrócił się na Starodubowi i jednym cugiem szedł między wielkich, wziął z sobą gwardję swie nientoż, a jam się obrócił do Kadiłtawki gdzie zastał wozy woje i z tymiż stanął w Wiczeniewie gdzie stał palenia wsi bardzo było ciasno i konie u płotu a ja w piekarni z Panem Hetmanem nocować mielieli - Wyprawiono na pojazd z drugą chorągwią pana Jarmotowicza.
10. Król Włq. Mołi z wojskiem stanął we wsi nazwanej Buszce - wieś cała; mia-tem tu osobną piekarnię ale głodno na konie między wielkich który, jam przed a Król Włq. Mołi po południu stanął.
11. Nocował Król Włq. Mołi w miasteczku Kistia nazwanym między dwie, od Starodubia 4 liery się - miasteczko like ale nasiałoż w przyległości wielka; ranowimy tu stanęli - Pan Jarmotowicz wieczorą późną powróciłszy z pojaz-odu to przyniósł: że jeszcze we drodze przeszedł Boimadanowski odwrót przez z taboru i tylko na miejscu onego zastat kłody nawalone któ-re się paliły - Wczoraj z pod Starodubia z tej partii która była w mo-owiu z panem pisarzem polnym zaskoczywszy kilka set kozaków nawięli dobrze i żywym ze sto wzięli.
12. Pan Rudomina wczoraj wystąpił z kilkoma chorągwi traktował dzień z Sta-rodubiem przy uniwersale Włq. Królewskiej Mołi żeby się zdali, przy-jęto miło i traktowano naszym w ciemno, niektórych i w polu; odpisali do Króla Włq. Mołi z wielką submisją, dążąc za klemencją sty-lem szlachynym, jednak na końcu dotarli że gotowi powrócić do pana swego jeno chciej Wasza Królewska Mołi inoż wojska moskiewskie i wyzwolić nas, bo obawiamy się żeby nas nieodstąpić; kazał Król Włq. Mołi list zawarty do nich napisać asserując we wszystkim; ze-brawszy Król Włq. Mołi panów polowników prosił żeby chcieli zo-stawać przy wojsku ale się wymawiali wrzypcy i miał zostać pan Doloxi i pan Obuchowicz który non aderat.
13. Król Włq. Mołi nocował we wsi nazwanej Stoboda Mironiska; Ten pan był na obiedzie u Pana Hetmana polnego Litewskiego w tejże wsi; część wojska tu stała a inoż w pobliskich wsiach Sta-rodubowskich - Pan Bohdanowicz z ekspedycją charakterami pisaną, gończeniem do pana Węstańskiego pisaną, pobiegł, w której ten mo-narcha oznajmuje o obrocie swoim - iż Starodubianami nie niepo-stanowionym bo tam nientoż panowie wojskowi wjechawszy i upiwszy się porzekli i pobili mieszczan.
14. Zwołując o zdaniu się Starodubia Król Włq. Mołi wyjechał i no-cował we wsi Najpotawicze, wojsko Litewskie zostało okolo Starodu-bia, a z Królem Włq. Mołi jeno dwie faterkie chorągwie poszły i cztery kozackie z niektórymi gwardją, pan pisarz polny Litewski i chorągiew Nadworny z dalażemi jechali przy Królu Włq. Mołi - Już tu okolo Starodubia sniegi małe, kraj ten jest żyzny, gorzysty, ludni niewiele mający - Mychaliśmy dziś między 6, sian tu było z potrzebę we wsi

- Pakostawicze od Starostwa, i wszystkiego było dostatek aleśmy je-
no przejechali przez tę wieś.
15. Z powodu niepewnej drogi dla zaniechów Król Jego Mości przez dziś
tu zostawał a tam posłano picikota i kilka chorągwi dla przygo-
towania - Pan Hetman polny nierano ojechał nazaję do woj-
szka.
16. Król Jego Mości nocował o mil 6 we wsi Łopuszach - Panu
przyjechała wiadomość że wojska Rosomiej poszły na Dniepr ale
pomocy im potrzeba.
17. Król Jego Mości nie miał czasu żadnego na przestym noclega bo
wory nieprzyjeżdżały, miał się zbierać na sanie żeby ostawiwszy
wory mógł przedniem jechać a jam z Panem Referendarzem wy-
jechałszy rano pokarmiać się na uroczyszcza gdzie przedtem
wieś była w nizinie jednej i wdebrany a nocował w lesie, Król
zaś Jego Mości miał nocować w Drugowie - Petratem rozkazał które-
go Fatarowie nasi śtapali jadącemu ze Mchlina do Pożajpowa
z listami -
18. Przed dniem wyjechałszy za mil 3 dobrych trafitem na truiną
przeprawę przez rzekę Wieszecę bo już puścita była jednax
najdźiono przeprawę na łańch i przeprawitem się dobrze, a patrol
diedza Kotwiczka Wileńskiego scholastyka był w ostatnim przypa-
dku wyratowany jednax, pokarmiać się od tej przeprawy za
milą w puszczy i ujechałszy mil 3 dwojch nocował zno-
wa w puszczy, droga niewidziana - Pan Referendarz z Panem
Kancelerzem Chitewskim który tam nadjechał na przeprawie zo-
stali; tu dla koni nie niebyło oprócz jedliny i trochę obro-
ku z worów dobytego.
19. Przed dniem wyjechałszy wszystkie srogi, puszcza, radno
czasem totem kilka przepraw trudnych odbyliśmy a soz
przez most jeszcze na której i łód był mocny przebywszy
i zostawiwszy w tyle tyle wory samem przyjechał do Kryore-
wa - tu na konie srogi gład i chleb drogi - pan Kancelarz z pa-
nem Referendarzem przyjechali późno - Tu zastaliśmy nie-
poieszne nowiny że mieszkańcy wycieli Orszę, Dąbrowę, Smo-
lany, Potoczyn etc i pogromili niektóre chorągwie.
20. Po statem w prześ do Mohylewa Paryszka, z sam zaś poje-
gnawszy się z Panem Kancelerzem wyjechałszy pokarmiać
się we wsi Komorowiczynie za mil dwie i pół a nocowa-
tem we wsi Łabanowie przyradowanej do Enonowni Mohy-
lewskiej która dierzy pan Śrebiniski za mil 2½ - Król Je-
go Mości dziś ledwo przyjechał do Kryorewa.
21. Porównanie dnia z nocą - Przyjechałem o południu do Ła-
us mil 4 - Przebywszy Ponię rzekę a pod miastem Basia,
która i most zniosta na sobie będogy i sroże rozłatały ure-
tka, truinoscia, wory ledwo się poprzygotowały dla niestycha-
nie tej drogi; turnem i nocował.

22. Zostatem w Krausach, bo dla okropnej przeprawy przez rzekę Basię, ledwo wozy z trzodami, przeprawiono. Sporządzono trzy Kola-ski dla mnie pod rękę, żebym mógł w przed wyjechać do Mohylowa; pan Strażnik Litewski był u mnie niesano.
23. Zostawiliśmy już tu sanie i wóz sarkofagowy jeden jechatem sam dalej i z trzodami przebywamy nocą, gdy potrafiem furmanów po nocny moje jadących pokarmiatem się w Horbowiczach a nocowatam w Daszkowie mil 5 od Czaj-Pruska wiadomości że Pan Hetman już jest w Krzyżewie i wojsko Litewskie tym walekiem idzie.
24. Rano przebywamy Dniepr promem o 9^{ej} stangtem w góropoście u mioszanina Chmientowskiego pod watem; tu powzięliśmy wiadomości o Chowańskim że z wojskiem moskiewskim zostaje okato Białynicz zita ogniem i mieczem spłądrowawszy; tuśmy zastali pana chorążego Orzańskiego którego ludzie w przeszłą sobotę morow od Chowańskiego zchatarowani uszli i stangli w mili od Mohilewa - pan Wotownowicz szwagier i inni którzy byli do Litwy pojechali powrócili od Motowczyna dla trzodnego przejazdu od Chowańskiego.
25. Zastaliśmy tu panów Kommissarzyów kolegów moich ex equiestri ordine ordynowanych.
26. O Chowańskim różne były wieści a szczególnie ta że zostawa między Izytowem a Kopycia, że w nocy miał uderzyć na przedmieście Mohylowskie - Król Jego Mości dziś wyjechał z Krzyżewa i miał tu być w sobotę.
27. Przysta wiadomości że Chowański był stanął nieprzechodząc Dniepru w Niereszach; potem druga naderża że przedł dalej na Pskowowi.
30. Król Jego Mości przyjechał i nocował w Dupukowie.
31. Król Jego Mości przewiozłszy się przez Dniepr wyjechał rano do Mohylowa komo; prowadziliśmy wozycey króla Jego Mości, kozackich chorągwi 2, cechy miejskie, duchowieństwo z procesjami, przy bramie oddawano przez Karanowicza Najjasniejszemu panu klucze otociste od fortecy.
- Aprilis. 315.
2. Przychodzili jacyś powieści o zniszczeniu Romadanowskiego przez pana Wojewodę Ruskiego - Bytem na audiencji u króla Jego Mości o 4^{ej} z południa -
4. Jużem się miał wybrać i atozono wozy do domu na jutro, gdy naderża wiadomość od pana Wzetaurkiego że już kommissarze moskiewscy z nim jada i dla tego ustrzymatam się, przyjechał i goniec Carski -
5. Gonczyk Oksiejewicz u Pana Kanclerza Litewskiego odciał nam wszystkie listy od kommissarzyów moskiewskich do nas kommissarzyów pisane dnia 16 marca a już z stolicy wyprawionych; odprawiliśmy go i w niebytności tego gonczyka czytaliśmy te listy i list pana Wzetaurkiego przez pana Wierzbowskiego pokojowego Jego Królewskiej Mości przystany, oznajmuje że Nasz gozin wyjechał dnia 7 Marca z stolicy, w przed do Brańska, gdzie i kommissarze

Casa na dzień 23 praesentis maja znajdować się; mieliśmy rano
consilium exco tego; co do konkluzji odczytaliśmy do Króla Jęgo Mości.
Król Jęgo Mości był w tajni u Kordonowicza.

- 6 Król Jęgo Mości był w wioscie u Fary pieszo — po południu by-
ła z nami kommissarzami rada w zamku u Króla Jęgo Mości
o 4^{ej}.
- 7 Miałem być sam wyjechać atoli nie mogłem, wozy przeto wypra-
wiliśmy wszystkie sami bez niego zostawiając nocowatem w Mohy-
lowie — Król Jęgo Mości z rana krew puszczał, po południu by-
ło consilium prywatne, byłem potem u Króla Jęgo Mości który
przy poiegnaniu polecił mi interesy niektóre do różnych pa-
niów senatorów — ekspedycja gonimów gotował pan Referendarz dkt.
- 8 Rano wyjeżdżaliśmy z Mohylowa porannem się w Hosiowynie
miał 2.5 a nocowatem w Biatyniezach miał 2.-
- 9 Rano rano do Biatyniez przywiózł mi listy od Króla Jęgo
Mości i od pana Kanderza Wielkiego Litewskiego a do niektórych senatorów
należące — porannem się trochę w puszczy nocowatem w Pocho-
szory miał 8 wszystko lasem.
- 10 Porannem się w puszczy nocowatem w Dynfowem w lesie wmi-
li od Ihumenia ujeżdżaniem tego dnia nie mogłem, drogą miał 8.-
- 11 W wielki piątek rano wyjeżdżaliśmy porannem pana generała
Grothauza z stanem w Smilowiczach o południu u Pana Ogini-
ckiego Stolnika Wielkiego Księstwa Litewskiego, gdzie i nocowat.
- 12 Wielka sobota — Rano wyjeżdżaliśmy, jednym ciągiem stanem w Min-
sku miał 6 — o półtorej mili od Mińska spotkaliśmy się z panem Ma-
rozakiem Wielkim Litewskim i konferowaliśmy z nim co miałem
od Króla in commissis — byli z nim i
- 14 Wyjeżdżaliśmy z Mińska stanem w Tumszynie.
- 15 Porannem matronie czerwonych złotych 30 i talarów tworzących 10. posta-
tem też oblig żydów żydowskich na 1000. złotych, datującą grono sta-
jów par 16 i talarów par 10 — Pan Starosta Zmudzi przystał wóz
z koniami prosił mnie do siebie, niejeżdżając tyłem odpisał.
- 16 Byłem u Pana Starosty Zmudzkiego w Zastawiu, odczytałem list
Królewski pana Starosty i konferowaliśmy z nim co mi Król
polecił, ~~postquod~~ post quod wróciłem do Tumszyna.
- 19 Sejmik elekcyjny w Mińsku na Podkomorstwo.
- 21 W Mińsku sejmik elekcyjny na pisarstwo ziemskie.
- 22 Przyjechał do mnie rano poły extra ordynaryjnej z Mohilowa
powracający z listami do Wilna od Króla Jęgo Mości, przez niego do-
noszą mi że Mohilów dnia 16 kwietnia do rana przed dniem
porannym do południa z niecierpienia szkodliwych miasm i różnych
ludzi wygorzał, nawet zamek cały spalił się, tak że Król Jęgo
Mości musiał na przedmieściu za waty wypieść się i armat części
porozprzątać, a tam gdzie meble moje zostały niezniszczona cała uli-

ca stoj z Tasni Najwyższego Boga. - wyjechał ten rozkaz dnia 18. praesentis a Król Jego Mości dnia 19. miał wyjechać do Mińska i miał się w nim zabawić, gońców też moskiewskich dwóch przy nim było.

23. List od Pana Starosty Smoleńskiego oddano, oznajmując że do Mińska przyjechał stanowiący Jego Królewskiej Mości, odpisalem zaraz i na inno punkta ratione listów do Króla Jego Mości od którego miałem komissa - ~~Postatem Smoleńskiego do Mińska.~~

26 Przysła do mnie wiadomości że Król ma być dziś w Mińsku, a pan Kanclerz i pan Marszałek wielki Litewski w Smilowiczach, pod wątpieniem jednak - Pan Starosta Smoleński w przed do Jasia a z tamtąd do Wilna pojechał.

27 Król Jego Mości przyjechał do Mińska po nieszypporze, potykały go cechy.

28. Powtore przypisł mi list od Pana Kanclerza Litewskiego z Mohilowa pisany dnia 19. Aprila - W nowy przybiegł rozkaz od Pana Kanclerza z listem w którym pisze że Król Jego Mości potrzebuje żeby tam przyjechał.

29 Wyjechałem do Mińska i byłem u Króla Jego Mości któren nie wstawał tego dnia - Przysła wiadomości że Wyrowskiego Wojewode Kijowskiego pan Mastowski rozstrzelał naraz bo Jetera Hetman Naporowski jawnej po nim dorzedz zdrady.

30 ~~W przed~~ Po obiedzie, w przed u Króla Jego Mości bywszy godzin ze sztery, byłem potem u Pana Hetmana Wielkiego Księstwa Litewskiego na konferencji ratione kommissii moskiewskiej - poino wyjechałem z Mińska.

1 Maius 318.

3 Przysłano mi też postanowienia przez pana Referendarza Litewskiego i Podkomorzego Kremenieckiego z Naszozaxinem z strony miejsca i czasu Kommissii w dniu 26 Aprila zawarte.

6 Wyprawilem Parpykę do Zwierowicz gdzie my Kommissarze mamy stawiać -

- 7 Wyjechałem z Łomży na komiszię moskiewską i stanę-
wszy w Mińsku, byłem u Króla Jego Mości. — Przystał przyta-
rzyć z Mohilewa od panów kommissarzy naszych w pewnych konfe-
rencjach z Królem Jego Mości, i niektóre wiadomości pana Ws-
tawskiego już z Mohilewa przystane, inter alia, że kommissarze
moskiewscy mieli stanąć w Smoleńsku dnia jedenastego maja. Było
consultum w Mińsku w bardzo małej gromadzie panów Senatorów.
- 8 Dziś już pojechaliśmy Króla Jego Mości odierżawia-
jącą Lubna na trzy lata — Dał mi Król Jego Mości szenie cha-
reontu urodzony pod Krzyżowem samojedny ów czego dał mi Król
Jego Mości imię jedynak.
- 9 Wyjechawszy z Mińska o dziesiątej pojechaliśmy się w Nasiedlisku
o mil czterech a nocowaliśmy w Smolewiczach o mil trzy.
- 10 Dzisiaj Król Jego Mości wyjechał z Mińska — Pojechaliśmy się
w Bogusław pola o mil czterech a nocowaliśmy w Borysowie o
mil trzy — Stawiał się piernik rary.
- 11 Pojechaliśmy się mil sześć tam gdzie Nawa miasteczko było
a teraz i znaku onego niemaż a nocowaliśmy w Bobrze o
mil trzy; tu stała chorągiew tatarska i bawiali się sobą.
- 12 Pojechaliśmy się w Totorynie o mil pięć który do sroga
przez Chowańskiego wypalony, a nocowaliśmy we wsi Arzewoto-
rczej mil dwie i pół — Tamże czas odprowadziła się sessja
w kwaterze ujmując wojsko, gdzie i Pan Hetman polny od cza-
su przyjścia z Moskwy zostawał.
- 13 Pojechaliśmy się w Orszę do sroga przez Chowańskiego wy-
palonej mil pięć i pół gdzie zabawiliśmy się nad przewozem no-
cowaliśmy o mil dwie w Makarowie u ziemian Dombrowieńskich.
- 14 Rano wyjechawszy pojechaliśmy się w Krutasach folwarku Roma-
nowskim który z włością na teraz trzyma pan Prejztorowski —
na noc o pierwszej z północy stał niedoznanych jeszcze przepraw i tru-
dności i strasliwego zalania dróg ledwom się dobił do Kwieńowicz, zna-
lartem tu pana Podkomorzego Krzemienieckiego i Stólnika Kaliskiego
moich kolegów z izby koronnej —

- 16 Pan Wojewoda Sieradzki przyjechał, był u mnie z dwiema panami Kommissarzami Koronnemi na obiedzie.
- 17 Pan Referendarz Litewski przyjechał już był tu wieczorowi, a rano rano od Pana Starosty Łódzkiego oddał mi listy do mnie, do pana Referendarza i do wszystkich nas kommissarzy pisane.
- 18 Posłaliśmy pana Bohdanowicza do Naszozokina w Kas Krasnym zostającego - Byliśmy wszyscy u pana Stolina Sieradzkiego - Po południu przyjechał Krasinski od Naszozokina z wiadomością i niektóre rzeczy ustne mające do opowiedzenia, zatrzymaliśmy odpowiedź do jutra.
- 19 Odprawiliśmy przed południem Krasinskiego do Naszozokina, był u mnie rano Romanowski sluga Krajewskiego i ten retulit niektóre necessaria -
- 20 Posłaliśmy do Naszozokina ażeby miejsce upatrzył gdzie rozbić namioty do traktatów, odpowiedział Naszozokin przez tegoż że szkoda rozbić namiotów ponieważ uzgodniliśmy traktowaniem z onym samym, ale gdy przybędą dwudzy kommissarze w ten czas o tym nieomieszka donieść - Chłopi z Repuchowa przychodzili od pana Jakubowicza z listem, o umowy od żołnierzywim podziatane, o które wraz pisatem do Pana Hetmana polnego i do pana Ciorna Froniego; a także o Chotolejewskich chłopów do pana Majora Gziewskiego i do chorągwi pana Jasmotowicza -
- 21 Mielismy namowę jeżeli traktować concluded z Naszozokinem, ale niewidzieliśmy potrzeby z nim samojednym i dla lepszej rozważki oddano do jutra tę kwestję.
- 22 Pisał Pan Hetman polny że wyprawił przeciw Chowańskiemu pana Szultyna z Rajtaria i dragonia a pana Kieniewicza ku Witebskowi z pólkami Obulhowicza i pana Kmicica żeby tam szańce murowo, a wyprawił onych dziesiątego maja -
- 23 Przypada wiadomości z Smoleńska że nasi dwu ~~języków~~ języków od Chowańskiego wzięli; że Książ Czernaski ruszył się ku Smoleńskowi assistere kommissarzem swoim, ale zwrócił się narad bo Tatarowie z ogromną potęgą zbliżali się ku ich granicom; że Odojewski z dwiema kom-

- misarzami już jest w Dotołobużu i w krótkim czasie miał być w Smoleńsku. — Odejechał Kawalsky który przyjeżdżał dla wyzwolenia pana Bohusiewicza młodego z więzienia.
24. Posyłałismy pana Bohdanowicza do Naszozoxina z pewnymi punktami, powrócił ten ale późno.
25. Prystaliśmy na response Naszozoxina — list Pana Hetmana i konfessata języków wziętych pod Witebskiem z wojaka Chowańskiego oddano nam w rękę.
27. Pan Hetman polny oznajmuje że Chowański ruszył się z wojakiem od Witebska ku Siemnu, gdzie i naszych ludzi ordynowano i sam Pan Hetman miał się ruszyć z armatą i piechotą, co najrychlej — Meszeren Dymitr miał z nami pewną konferencję.
28. Przysła wiadomości że wozy Kommissarzy moskiewskich już do Krasnego przechodziły.
29. Od postów moskiewskich a także Kommissarzy moskiewskich z Smoleńska przyjeżdżał setnik z bronią do nas w której podrażniając nas i pytając czy wszyscy już jesteśmy, odpisaliśmy i odprowadziliśmy go po południu. O Chowańskim różne wieści.
30. Odebrałem list od Pana Wojewody Smoleńskiego z Sytowa, w którym oznajmuje o Chowańskim że poszedł ~~z~~ na radę pod Witebsk gdzie stał i w przód.
31. Pan Chorąży Bielinkiewicz od chorągwi pana Kravceya Aitewskiego stał na water przyjeżdżał, bo ta chorągiew asystować nam będzie — Rydri wnosili quærimonia że pod Krasnym moskale rozkazywali rydri.

Dziennik. — 321.

1. Pisatem do Pana Hetmana polece do Sytowa.
2. Przysła wiadomości od Pudtownskiego młodego że był u Naszozoxina i contraria deklarował, postatem tam zaraz pana Chocima.
3. Posyłałismy pana Rakhowskiego do panów Kommissarzy moskiewskich z ceremonią nawiedzenia ich i z niektórymi pretensjami — postatem do Sytowa z listem do Pana Hetmana.

4. Czynił relację, pan Rakowski że zastat moskwe w Żarnowie, ranej o podał w polu w namiotach i tam wziął odprawę i doniósł że mia-
li z sobą tysiąc piechoty i dział osiemnaście; jawnie dziś przyjecha-
li kommissarze moskiewscy do Krasnego o południu gdzie okopali
się i palestadami obwarowali.
5. Pan Podszędek Orszański przyjechał ~~z~~ Kiryła Panxretowicz Puzxin
od kommissarów moskiewskich z łamotą i pewnemi expostulacjami
przyjeżdżał.
6. Zawadził od panie Bohuszeuiczowej z moskalem na odmianę za-
syna jej przyjechał.
7. Posyłałismy pana Komara i pana podszędkę Orzańskiego do Moskiew-
skich kommissarzy z pewnemi punktami osobliwie oznajmując
im żeby secaritate utwierdzili regulowaniem ludu i armaty bo
inaczej niemożemy przychodzić do traktowania; zanowował tam pan
podszędek Orzański, interim do nas przyjeżdżał od moskwy Iwan
Astropejów młody przypominając na response o propozycje przez Kiryła
podane żebyśmy w przyszły poniedziałek zjechać chcieli, przy tym
przytali pana Hrebnińskiego więźnia, ten uciął od intryg braci
pana Józefowicza, pana Chaleckiego i pana Tomaszewicza żeby na
Monasterowa i na Tombukowa ich odmienić; odprawiliśmy tego dwor-
zanina zaraz. Szwarcatowski ze Szytowa powrócił i list do nas
wszystkich kommissarzy od Pana Hetmana pełnego oddał.
8. Pan Komar już na południowi powrócił i uczynił nam relację ja-
ko: osobliwie Dothorunki exagierował wczora dziś jednak molli
traktowali i potrzebowali congressum z nami w poniedziałek. Li-
sty od Pana Hetmana pełnego oddano: w ostatnim wczoraj pisanym
z Szytowa oznajmuje że jutro wiada na koni preiunko Chowańskiemu
który ruszywszy się z Łuzyczoty poszedł ku Siemnu: zatrzymał
się w drodze; z Smoleńska przypita wiadomości że książę Czernaski
w Rockawie stał z wojskiem a Prozorowski poszedł pod Krzyżew, toż
i pan Hetman oznajmił że ostatnie zawięzi wycinają do Krzy-
żewa. Oznajmują że pan Smeling zaślubił sobie Kiginiękę
Januszkiwną w Rakowiskach u pana Starosty Smudzyńskiego in prae-
sentia Króla Jego Mości.

9 Postaliśmy pana Machwica do Moskwy i na srode pozwalamy na kongres tylko do umowy ratione securitatis; wyjeżdżaliśmy trochę na Dwuruczom; powrócił pan Machwic non satisfactus in responsione - Przyjeżdżał wieczora gościnny od Pana, dziś go odprowadzi - Doktorowi niekiedy przy legacji pana Machwica, powiadali że chory.

10 Lubo moskale przyjeśli srode, ad congressum jednakże nam ratione securitatis nieodpisali postaliśmy do nich z kramotą, pana Bohdanowicza expostulando żeby dali claram Declarationem listownie - Pismem do pana Peca Chorążego Nadwornego Litewskiego do Sultana postatego tam na miejscu. Pana Hetmana - powrócił już po południu pan Bohdanowicz z responsem, przecież nie nieodpisali categorice - Postali Moskwa swój a my nasz namiot do Dwurucz na miejsce gdzie z umowy z nami karat był Naszozonin szopa, postawili, już na zmroku samym oznajmiliśmy w przed o sobie - przyjechał od nich Kirylo Panxet Puszin proponując żebyśmy jutro zjazd mieli i konferowali w namiocie Carskim; daliśmy mu na to dobra, łajna, gdyż był dotrzymał się i pod Wilnem tak się odprawowała komisja, potem sam podał mediam żeby blizw et contra nasze polskie i onych moskiewskie postawili namioty et inter medio loco sub die z sobą, zchodili się i traktowali i ugodziliśmy się na to ale żeby tam cała szopa zrujnowano, do tego cum Declaratione żeby ab ipsa securitate iuramento comprobata et inviolata przez nich, zaczęliśmy i nieprześciliśmy acz się to uspokoi i z tym o jedynastej godzinie odprawiliśmy tego postannika.

11. Postaliśmy rano do Moskwy ~~z naszym traktatem~~ mamy pana Komara z tą propozycją o czym traktowali w przed mamy ratione violati iuramenti przez naszych i ich kolegów executi fide executi fide modo etiam et tempore zasiadania dając deklarację - powrócił pan Komar i jechałismy tedy na pierwszy zjazd a komissarzami moskiewskimi do Dwurucz pismnym apparatem gdzie po przygotowania się zasiadłszy my u swego a oni u ich stół pod namiotami blizw spojeniem traktowaliśmy circa securitatem /: lubo oni intrudebant o plenipotencjach stada na stół

- swoje: / jednak conclusum piśmiem warować securitatem którą oni podpisali napisanej przez ich samych i potem rozmawiający się familiariter o niektórych rzeczach rozstrzygnęliśmy sesję na godzinę piątą.
12. Różną ciętą - Postawaliśmy na stanowisku; posyłałiśmy pana Bohdanowicza do Wajewskiego ze dla nabożenstwa dziś zechodzić się nie możemy, ani pana podszeka Brzanińskiego wedle obietnicy dziś wyprawie nie możemy ale jutro posyłamy - pisaliśmy listy na posyłkę - pisałam i do pana Chocińskiego Nadwornego Litewskiego do Szytowa od którego miałem list do siebie.
13. Pan podszeka Brzaniński jedzie do moskiewskich gdzie i noworat; wczora pan Bohdanowicz poznał jednego Niemca szpiega który uciekł do Krasnego niemógł go złapać jednak dwa listy po francusku z Wilna od Trabucha pisane odjął mu, któreśmy rano czytali, ale zawierają w sobie prywatne rzeczy - Pisaliśmy do Pana Hetmana polnego i relacje pewne katastrofowe że już książę Czernaszi w Pułtawie przed ^{jezycie} ~~szkodą~~ ^{przeszłą} stanął - Brachowskiego posłał do Kommissarzy moskiewskich na parol.
14. Pan Komar z rana powrócił od Moskwy, przyniósł skrypt od nich ratione securitatis trochę odmieniony, po którego poprawę jechał znowu do nich. Oddano mi też list od pana Hetmana z obozu pod Siemnem będącego w dniu 12. praesentis - pan Komar późno powrócił z Krasnego.
15. Oddano mnie list od pana Chocińskiego Nadwornego Litewskiego ze Szytowa, a potem od tego do nas wrypskich, oznajmując: że Chowański pojechał pod Witebsk i stanął w Babim polu nad Widzba reką - o potudniu przyjeżdżał Kiryło od Moskwy do nas z prywatnymi expostulaciami in capite - potrzymany zechcieliśmy się zjechać rano jutro o godzinie siódmej. odprawiliśmy zaraz że niemożemy się zjechać ratione przeciwistozonego skryptu. Pan Mesweryn oddał mnie typy z tych z skarbu przychodzące.
16. Raniutko po czwartej godzinie z rana przyjechał od moskiewskich kommissarzy postanowienie że pozwalają na żądany skrypt, odprawiliśmy go i posłałiśmy pana Machwicę z kopjami deklarując być na jeździe i byliśmy od trzeciej do siódmej z potudnia; podpisaliśmy tam na nowym skrypcie potem plenipotencję które mieliśmy i nawzajem sobie podawali, że uzięli zaraz praetsumacjai - i drugą skończono sesję; dziś

- to Boga drzisz Chowańskiego pod Witebskiem na głowę zniesiono.
- 17 Zostawaliśmy na stanowisku - poino przyjeżdżał pan Kirył od moskwy wzywając na rjazd na jutro i o insze potoczne rzeczy, odpowiadaliśmy że pojedziemy się jeno że o godzinie trzeciej musimy odjechać na nabożeństwo i tylko byłibyśmy dwie godziny z sobą.
- 18 Rano jeździł pan Machwie do moskwy z taką deklaracją i jeżeliby bez przeszkody chcieli dziś odprawiać wesele które dziś odprawują na imieniny Czerwica młodszego Piotra. To ręką nam też do nabożeństwa nieprzeszkadzało po bratersku, odpisali iż pozwalają na piątek zostawić rjazd. Przysłała wiadomości że książę Bernaski stanął w Pudnie a Boratynski pod Sokwarupnem nad Sożą. Była wiadomości że Chowańskiemu uciekającemu wory odebrano.
- 19 W rania przysła wiadomości od pana Hetmana litewskiego z pod Witebska już z Chowańskiego okopów że z łaski i pomocy Bożej do szczętu zniósł Chowańskiego wojsko i miał nam dać relację dostateczną, i przedkazał później o tem, o czem i od Pana starosty Żmudzkiego doszła wiadomości do którego pisałem przez pana Kochlewskiego do Dybłowicy. Z Ukrainy też przysła wiadomości wesole ale czekaliśmy - pewnością ponowu.
- 20 Posyłałismy pana Rakowskiego do moskwy oswiadczać że nie możemy być na sessji inaczey niż o południu o godzinie pierwszej z onolizności dzisiaj wielkiego i jeżeliby niemożna było ona na jutro na godzinę pierwszą odstąpić, i w tym też czasie zjechał do nas od moskwy Piotr Doby przewadając zebyśmy jechali, i tak ci w drodze niepoogodę zjechaliśmy, gdzie przybywszy chcieli zebyśmy w jednym namiocie Carskim siedli, aleśmy niepozwolili na to lecz o podał od siebie we wrotach traktowaliśmy z strony plenipotencji i stetit że jutro mają insze przyniesi dostateczną. Przychodziły ponowu o Chowańskim że dał bitwę w polu i wcale go zbito, że matę ~~z~~ uoszyło a sam wpadł do Witebska.

21. Rano oddano mnie list od Pana Hetmana polnego ponawiający zwycięstwo nad Chowańskim de datto 17 praesentis z okopów Chowańskiego pod Witebskiem pisany. Już koźno przyjechał Kiryło od Moskwy i przy bramie oddał plenipotencja doskonała, świeżo znów napisana, po staremu przecież niesłuszna, przetłumaczywszy którą, odprawiliśmy go zaraz — już koźno w nocy oddano mnie listy od Pana Kancelarza litewskiego, sędziego Biskupa Smoleńskiego i pana Monesa, ten oznajmuje że trzy tysiące złotych ze skarbu na mnie odebrał.

22. Postaliśmy do Moskwy pana Radowskiego ze niemożemy dziś postać response do plenipotencji nam oddanej, ale jutro posłemy i że we wtorek rano być niemożemy dla święta świętego Jana — Pan Starosta Żmudzki przyjechał.

23. Byłem u Pana Starosty Żmudzkiego na obiedzie. Postaliśmy pana podsejny Brzainskiego i pana Drozdowicza Stólnika Wotnowyńskiego do Moskwy z bramotą i punktami ongi obiecanemi ratione Defektów pierwszej plenipotencji i znowu drugiej, ratione zbitych tytułów Carskich tak w plenipotencji jako i na pieczęci wyrażonych. Oddano do nas wszystkich kommissarów list od Pana Hetmana polnego.

24. Święto świętego Jana Chrzciela. Byli u mnie wszyscy nanowice kolechy, relacja cyruli, wieczoraj do Moskwy hostani. Po południu przyjechał Kiryło od Moskwy z bramotą i pewnym skryptem ratione tytułów i pieczęci Carskiej na bramocie; z Kiryłem był i Piotr Dóthy, trawili na dobry czas, odprawiliśmy ich ułankowawczy. Użuratorski powrócił z Szatowa z niektórymi rzeczami.

25. Pisalimy do Pana Hetmana wszyscy kommissarze. Mieliśmy czwarty zjazd z Moskwa, była wielka trudność o tytuły i o pieczęć Carską, nieśmy czasem nie

niemówiące siedzieli; Pan Starosta Żmudzki dzisiaj pierwszy raz był na zjeździe.

26. Byliśmy wszyscy u Pana Starosty Żmudzkiego - Jerdut od nas do Moskwy pan podseks. Orszanski i pan Podziński z skryptem ratione tytułów i pieczęci, powrócili późno bardzo. Gotowaliśmy listy na posyłkę.

27. Późną raną wyszła, mian. kłosa, pisatelnia do Pana Wojewody Wileńskiego, pana Kanclerza (Litewskiego), i do Pana Wojewody Smoleńskiego do Człłowa - Przyjeżdżał kuryer od Moskwy do nas z Dołhowym z skryptem ongi postanowionym na zjeździe i z repliką na punkta niektóre od nas podane, ale że nie mieliśmy w tym wszystkim satisfakcji, odpowiadaliśmy ich z listem i ustną dawamy informacją.

28. Rano Pana Komoniana postaliśmy do Moskwy z skryptem, ratione tytułów i pieczęci Carskich; powrócił z tym responsem że swego mają przystać z odpowiedziami i że zjazd pórnajmniej być nie może. - Odebraliśmy list Jego Królewskiej Mości do nas kommissarzy pisany, którym załatwił pilnować się dawnej instrukcji - udzielił odebratem listy od Ichmościów panów Wojewodów Smoleńskiego i Wileńskiego do nas wszystkich kommissarzy pisane.

29. Rano oddał mi pan Wolski list od Pana pisarza polnego Litewskiego Dwóroczestego (umij) i Dziągosi pisanym. - Już na wieczorowi przyjechał kuryer i Dołhy od Moskwy z tym skryptem z strony pieczęci i tytułów i ten zdał się być niestosowny, ale potrzebowaliśmy mediacji w tytułach pod wojnę, od Caresz przyczynionych; drugi zaś był list o konie konradzie pod Krasnym; odpowiadaliśmy ich późno.

30. Mieliśmy zjazd piąty z Moskwą i skończyliśmy preliminaria naznaczonego czasu szóstemu zjazdowi

w przyszyty gwarant i traktować circa principale nego-
tium, byliśmy do zażożenia stońca.

Julius. 327

2. Pożyta odprawiliśmy do Króla Sęgo Mości której oddatem
listy wczoraj popisane - Detegierasy i daisiepes - Już o nie-
szporze przyjeździe moskat od swych kommissarów z li-
stem w którym przypominają, zjazd jutroczny i pytają
o której godzinie, odpisaliśmy że jutro o zwykłej nie-
rwszej godzinie; późno bardzo już przed zmrokiem
przysła pożyta od Króla Sęgo Mości z nientorem ~~u~~
ordynansami circa commissionem; były listy od Jpana
Kancelerza Koronnego, i Wielkiego Księcia Litewskiego
z Wilna de datto 26 Junij i od Jpana Wojewody Smoleń-
skiego z Sztowa, ^{do nas kommissarów} (oznajmujący że Chowański wyszedłszy
z Witebska uszedł tego dnia nikt śledem sam niewiedząc
gdzie i dokąd).

3. Szły zjazd z moskwy, in principali negotio - Odo-
jewski czynił proporcje z karty, potem Dothoruni
poprawił stownie. Deducbant że Car musiał podnieść
wojnę, za bezrestia w tytułach to go mianowano Ale-
ksandrem Michajłowiczem Filaretowiczem i wiele in-
nych było podobnych nieprawd od was; sięgi drukowa-
liście; ziemię zabierali, a Car was obronił od Szwedów;
odpowiedział Jpan Wojewoda Sieradzi i wyszyliśmy po-
tem ptauli na proporcje; rozjechaliśmy się wyszy
skoncludowawszy na piśmie postać pretensie nasze i
krzywdy od moskwy poniesione, mieli na swe moskat,
jednak w zgodzie rozjechaliśmy się.

5. Szedł od nas pan Podszedek Orzański i pan Mince-
wicz do moskwy z skryptem który wczoraj przysła obie-
caliśmy i powrócił nazad.

6. Ze Sztowa oddali list Jpana Wojewody Smoleńskiego

zawierającej różne wiadomości o wojsku moskiewskim, — Od kommissarzy moskiewskich nikt niebył a tym samym stamali obietnicą, wyzorając.

7. Przed południem postaliśmy namna Machwica z bramotą, do moskwy że z nich przyrzyna zgotowi, bośmy i dziś gotowi byli rzedzai gdyby nieopozniali reskryptu, po południu przyjechał od moskwy Iwan Rajtarski major z bramotą i kilku wziętymi których Car pujałował uwolnieniem na imię syna swego Piotra, między temi był Marza obywatel Witebski. Poatem list do pana Hetmana polnego do Szwedów.
8. Interim przyjechał Kirylo z Pothim oddali bramotę i reskrypt na nasz skrypt pierwszy w robotę im postany, Tęgi bardzo na kilku arkuszach, odpisaliśmy krótki i odprawili onych już o dziesiątej godzinie w nocy denharuje że o rzedzie jutro oznajmiemy bo tak Tęgie pismo nam potrzeba przetłumaczyć i przełożyć.
9. Poatem przez Marzę wywołania do pana Hetmana polnego — Postaliśmy do moskwy pana Posudniejewskiego młodszego z listem oznajmując że dziś na rzedzie niebędniemy z powodu niemożności tak rychłego przetłumaczenia i rozważenia ich reskrypta bardzo Tęgi rozżegnionego ale że jutro będniemy o godzinie pierwszej z południa.
10. Stypzano na switanie z dnia bicia, jako przyszła wiadomość że pucholnikowie nasi podpadali pod Smoleńsk z tamtej strony Dniepru i zabrali broni moskiew z wojska Bereskiego — Mieliliśmy ośmiemy rzed z Moskwa gdzie uymówiliśmy im w przed że tak są niepolityczni

i grubi w pisaniu prozjem to w reskrypcie napisali nieprawdę nam zádaję, więsto to znowu niemal jako ten o tytulach i lejcie. Onaj, potem pytalismy ich jeżeli chcą zatrzymać punkt Polanowski, odpowiedzieli że niemoga bośmy je sami utamali, bośmy potrzebowali pismem żeby nas od przysięgi uwolnili i opanicznie na to odpowiedzieli mówiąc że insze punkta trzeba zatrzymać a insze nie i tak odstępowaliśmy to do przyszłej sobotniej sessji i wyjechaliśmy się.

12 Rano raiter od Moskwy przyniósł ich wiadomość oznajmując że chcą wyjechać się, i odpisaliśmy że zgodzimy. Mieliśmy zjazd inny z Moskwą na którym stawaliśmy przy punktach Polanowskich, były różne ich niedyskretnie dyskusja i kłatki z obu stron, Anderson zostawiwszy stół i sami zbliżywszy się do siebie, przystąpili do samej rzeczy w przed założonej manifestacji, że my Punkt Polanowski zatrzymać chcemy oni tedy podali nam uśmiech żego potrzebują po Królu Wojciechu i Przeworskim i był to primus gradus a myśmy deklarowali na przyszłej sessji dać znać tego od Pana potrzebujemy; powróciliśmy z kongresu zastaliśmy posła z listami Wojciecha Wojciecha cum informatione circa negotium commissionis, od pana Kanclerza Stawskiego i od pana Wojewody Ruskiego z pod Kaniewa w dzień czwartego Junia.

13 Postatem Stromouza Kataura do pana Hetmana po niego z listem, ten Kataur przyniósł to że się wojna moskiewska pod Smoleńsk we czwartek rozpoczęła - przyjechał Porogowski usredtowany od Moskwy.

14 Piotr Dothy przyjeżdża z kramota, od Moskwy żeby
na juko był rjazd, myśmy prosiłi pana Kossowa do
nich z kramota z strony rjazdu i więziń oraz de secu-
ritate żeby ona była obwarowana od wojaka Czernasie-
go który już stanął z wojskiem około Dosuchowa i ta bli-
żej od nas o trzy mile, powrócił pan Kossow późno
z krutką kramota.

15 Mielisimy drewigty rjazd z Moskwa; odstawiwszy stoly
pytalisimy się dla czego nam nieobwarowali wzoraj bezpieczen-
stwa od wojaka Czernasiego? respondeant że wzoraj pisali po-
żyno o to do niego i dla późności czasu nieodpisali, potem
tedy stoly zastawiono i sami zbliżyłisimy się; proponował
pan Wojewoda Sieradzi że potrzebujemy wszytkich pretensij
któreśmy mieli przed panami Polanowskiemi o co otuży był ha-
tas, tandem oni deklarowali że ustępują Witebska a za
Potock i Dynenburg potrzebują pieniędzy, ustępują Kijo-
wa i z tamtej strony Dniepru po Dniestr wszytkiego, tylko
aby przy Caru zostawał Smoleńsk ze szternastu za-
miami, przy tem kozaków w radnieprokiej Ukrainie po-
trebowali; broniliśimy tego wszytkiego, powstałszy tedy
znieśliśimy się z sobą i dali im na się deklaracja, żeby
nam wszytkiego ustompili co zabrali i za podziatane
szkody trziesięć miljonów zapłacili, zigg i broni, więziń
armatę etc powrócili, znówu tedy nowy powstał hatas
osobliwie z Dothorukim i potrzebowali żebyśmy ostatnia
dali deklaracja, zostaliśimy atoli przy pierwszej a że już
nieraz było postanowiliśimy jeszcze raz jeden zjechać się we
czwartek i albo tak albo owar koncludować, albo też im
do Smoleńska a nam do fortecy gdzie odjechać, i oni do Caru

pro ultima declaratione a my do Króla Węg. Mości pro info
matione poszłem - pro finali deklarowali że już i Łotwa
i Dymemburga nieoptawiają ustąpić; potem ustaliliśmy i po-
jednawczy się ja osobliwie z Dothorakim bośmy się z nim
traktat byli zamówili, rozjeżdżaliśmy się.

16 Poszła poszła do Króla Węg. Mości - Już nierano przyje-
chał Kiryła z Dothowym z bramotą ambigue pisząc o
zjeździe jutrzejszym, a ustnie przez nich doniesli że jeżeli nie
pozwolimy na ich zjazdanie wówczas oświadczono, tedy niema
po co się zjeżdżać, ale żeby się odmienić plenipotencjami
przez Dworzan i namioty żeby zebrano; odpisaliśmy że my
cierpimy sami to dręto jakośkolwiek konczyć jakiesmy sa-
mi zaczęli i że śmiemy jutro jechać się może jeszcze pan
Bóg poda sposób do pokoju którego jeśli niebędzie to się przy-
najmniej poręgnamy.

17 Rano Krasin'ski przyjeżdżał od Moskwy z bramotą
że chcą jechać się i rozmówić o dobrem dziele, od
nas też jechali jeszcze, pan chorąży Miński i pan po-
wódek Orzanski raniej z listem z strony wrogajskiej ich
konferencji i zjazdu naszego; mieliśmy tedy trzydziesty zjazd
tam najpierwej expostulavimus moskwe że wezora przez
list chcieli żebyśmy przez obywateli konkludowali co się nie-
godzi, potem przystawiliśmy stoty konferowaliśmy sekre-
tniej se motis arbitris proponowaliśmy że ustąpimy pięć
milionów, po niejakiem czasie ustąpiliśmy do namiota
za namową deklarowaliśmy ostatek nagrodę ustąpić aże-
by nam ustąpili jako już przysięgli wszystkiego i
Ukrainy, ratione zaś Smoleńska żebyśmy otrzymali po

sejmie do komisij, który ^{sejm} ~~sejm~~ ^{był} ~~był~~ ⁱⁿ ~~in~~ ^{Novembris}, a tam
 Prez-pozpolita postanowi co z tem czyni, tego non admis-
serant i postanowiliśmy rozjechać się na niedziel trzy
 to jest a die 21to Julii do 11. Augusta - oni do Smoleńska
 a my do Toczyna, oni do Cera a my do Króla Jego Mości
 mamy postać po informacji, a potem na termin na-
 znaczony zjechać się mamy & na też same miejsca pod
 tąż przysięgą raz uroczoną; od stanowiska naszego na
 mil pięć ma być securitas nasza co piśmem zawaro-
 wani mamy; w Kurierowiczach i w Krasnym ma być za-
 toga nasza i moskiewska a ma być securitas na mil
 trzy okół - plenipotencje zostali zobowiązani i warunki
 bezpieczeństwa dane; namioty zaraz zbierano, co posta-
 nowiliśmy w zgodzie przegłoszamy się rozjechalismy się
 do stanowisk - na rzedzie podatem rejestru kommissarzy
 moskiewskim o uwolnienie pana Wojskiego Potockiego i
 pana Łabe.

18 Wyprawiliśmy byli do Moskwy z kopją tego postanowie-
 nia pana Podsejdy Brzanińskiego i pana Komoniana, ale
 Kiryło z Dorkim potkawczy ich w drodze powrócili na-
 zad i także samą kopję przynieśli, odprawiliśmy ich
 i tychże znówu naszych za tym piśmem do nich

19 Po relacji pana Podsejdy i pana Komoniana podpisa-
 wamy wkrótce piśma należące do tego aktu osobliwie ja-
 kiejmy prorogowali komisja, postawimy z tym pa-
 na Machwica do ~~do~~ moskiewskich; od których też waro-
 wano jeśliby który z nas do Wilna albo Mińska odjechał du-
rante prorogatione ma sub eadem securitate drogą odje-
 cować co i onym daliśmy; / sami zaś o godzinie dziewiątej wy-

